

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Ček račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563 Zagreb št. 39.011, Praga-Luna 24.797
Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Kot en mož — za naše šolstvo!

Že od januarja preteklega leta sem se vrši velika borba proti razpisu novih šolskih knjig, s katerim se namerava uvesti enotnost učbenikov za vso državo, za južne kot za severne in zahodne pokrajine, obenem pa monopolizirati vsako zalaganje, ki bi ga prevzela država oziroma Belgrad. V tem smo videli vsi Slovenci napad na naš jezik in našo kulturo, jasno se je izrazila težnja po kulturnem in jezikovnem zedinjenju, ki bi šlo na račun slovenske kulturne in jezikovne samobitnosti. Naši gospodarski krogi pa so poleg tega videli še posebej propad papirne in tiskarske industrije pri nas, poslabšanje knjig, splošnega blagostanja, povečanje brezposelnosti stavev in delavcev itd. Skratka: grozi kulturni in gospodarski poraz slovenstva, kot si ga ne moremo misliti. Tako se je v januarju lanskega leta naperila sekira k rušenju najosnovnejših slovenskih narodnih vrednot, tedaj, ko so sedeli v vladi zastopniki vsemočne stranke JNS in ko je bil njen glavni tajnik g. dr. Kramer. In vse od tedaj do danes se borimo, da zadržimo ta zamah v zraku, da ne pade na naše korenine. Butamo z vsemi tolkači ob sistem, ki z najvišjega mesta prosvete počasi pa dosledno po načrtu dela s slovenščino, kot da je jezik manjšine: vsi akti se pošiljajo izključno v srbohrvaščini in v cirilici; vse uradne tiskovine — tudi po naših slovenskih šolah — so izključno srbohrvaške; učni načrti se za slovenščino ne delajo posebej, ter za slovenske ljudske šole sploh več ne obstojijo; prevodi tujih učbenikov ali pa celo tuji izvirniki preplavljajo slovenske šole... To je sistem, katerega naj krona z največjim uspehom prav izpeljava famoznega načrta, razpisa v januarju leta 1935 v času samovlade JNS. In od tedaj se vrste deputacije za deputacijo v prestolnico, da bi prepričale ministra prosvete o zgrešenosti takih teženj in take reforme, o protekcionizmu in korupciji, ki sta z njo zvezana, o državnih škodi in škodi staršev, o kulturnem zločinu itd. itd. In sedaj ob dvanajsti uri, ko vse pri najboljši volji ni rodilo uspeha ter stojimo tik pred 15. januarjem, s katerim se zaključuje termin, ko mora biti že predložena »srbsko-hrvatsko-slovenska slovnica« ter se bo odločalo o njenem tisku, sedaj, ko vidimo jasno, da ne gre samo za razpis, temveč za celotni sistem, ki se je izvajal vsa leta strahovlade JNS, sedaj, ko se je dvignil novi mestni svet ljubljanski ter z novim županom jasno podprl vsa prizadevanja kulturnih in gospodarskih krogov, in so se odločile občine širom naše slovenske zemlje, kjer žive Slovenci, ki hočejo v svoji državi imeti svoje slovensko šolstvo, da bodo po zgledu glavnega mesta podprle in privzele za svoje zahteve kolektiven izraz po slovenski šolski samobitnosti, da bomo kot en glas vsi zavpili v Belgrad: roke stran od slovenskega šolstva! — tedaj vstane klaverno zadnji potomec še klavernejše JNS »Jutro« in pravi: »Nikarte! Zakaj tak alarm? Saj to ni niti težko rešljiv problem!«

Potem pa se potirka po svojih junaških prsih, rekoč: »Dokler so imeli v vladi besedo slovenski ljudje iz JNS, je zakon, ki ga niso oni napravili, ostal mrtva črka. Niti en korak za monopolizacijo in unifikacijo šolskih knjig v tej dobi ni bil storjen.« Oho! Ali mislite, da sam sebi »Jutro« verjame? Mi samo vprašamo: Kdo ima na vesti vse tiste uboge spletnice in profesorje, katere so samo zaradi slovenskega navdušenja pogladi na cesto ali pa v tuje kraje, odkoder jim še danes ni mogoča vrnitev in poplava krivice? Kaj pa tisti veliki, eden prvih pa za dva širok korak, ki je pripeljal naravnost k januarskemu razpisu, in ga je napravil minister prosvete v tistih dneh leta 1935, ko je bil najvplivnejši član vlade glavni tajnik JNS dr. Kramer, omnipotent za slovenske zadeve, ko so bili s št. 28063 od 19. avgusta razveljavljeni Grafenauerjevi slovenski učbeniki za srednje šole zaradi slovenske miselnosti ter so bile naše srednje šole prvič po letu 1854 zopet brez šolskih knjig za slovenski jezik in književnost? In prav to hoče tudi ta razpis, ki seveda za staro JNS ni problem: stanje kot ga je faktično ustvarila že v letu 1933 »slovenska« JNS! Kdo je trgal cele pole iz slovenskih čitank s sestavi naših klasikov Cankarja, Zupaničja, Trdnice, Kersnika, Valjavca in Askerca? Kdo, če ne ravno JNS, ko je delala korake k današnjemu stanju, o katerem je sama dobro prepričana, da ga ni mogoče popraviti »s potezo enega peresa enemu samemu človeku«, kot hinavsko zavija in zahteva »Jutro«, želeč zase potihoma pa iskreno v svojem srcu, naj se nadaljuje unifikacijska politika bivše srčno ljubljene JNS.

Razumemo kljub »Obzorovemu« sumničanju, zakaj se je »Jutro« postavilo v večeršnjem uvodniku proti glasu celotnega naroda, proti zahtevi, ki je za ves narod tako važna in ki ima namen, odsekati poslednjo glavo nenastitnemu zmaju, ki še iz časov JNS dviga žrelo po slovenski kulturni samobitnosti Vemo, zakaj to ni zanj težko rešljiv problem, ker mu sploh ni problem. Toda, ker pa mi vemo, da je slovensko šolstvo bistveni del naše narodne kulture in so slovenščini po ustavi zagotovljene pravice narodnega jezika, ker vemo, s kakimi naporami in stroški smo gradili svoje šolstvo v dolgoletni borbi z germanstvom in je nam postalo nedotakljivo sveto, ker pa tudi skušamo, doživljamo na vsakem koraku, in vidimo, da

Nova razgibanost na abesinskih bojiščih

Krvave bitke na severu in na jugu

Cesar opazuje z zraka junaštva svoje vojske - Pripravljeni na Graziani

Severno bojišče

Cesar ogleduje z letala

Vesti iz abesinskega vira trde, da se Italijani na severni fronti umikajo. Abesinci se bore s silnim ogorčenjem. Neguševo letalo je za časa borb letelo nad abesinskimi četami, ki so v skupinah po 20 vojakov jurkale italijanske položaje. Poljske utrdbe so bile zavzete na isti način in so Abesinci vse Italijane, ki so jih branili, pobili. Ko je padlo pet utrdb, so Italijani zapustili položaje in zbežali.

Nastop rasa Imru

Abesinci čete na severu so zelo ohrabрили uspehi v Tembijenu in na reki Takaze. Cesar, ki je zaradi dežja ostal v Desiju, bo te dni odšel na severno fronto in tedaj se bo začelo novo napadanje abesinskih čet v smeri proti Makali.

Isti dopisnik izve, da je rasa Imru poslal na sever močna ojačenja godjanskih vojakov, ki so že prešli reko Takaze in sedaj napadajo v smeri proti desnemu krilu v dolini reke Najveri. Desno krilo čete rasa Imruja sodeluje s četami rasa Sejuma. Vsi ti oddelki bodo nastopili skupno in istočasno v severovzhodni smeri in se opirali na abesinske čete, ki so zbrane v pokrajini Tembijena. To premikanje ogroža prometne zveze med Makalo in Adno.

Iz Hararja poročajo, da je dedjasmač Abeba prišel v Dagamodo in s tem ojačil čete rasa Nasibuja.

Južno bojišče

Boji pri Kereli

Reuter poroča: Istočasno, ko je deževje na severu ustavilo borbo, se vrše hude borbe na jugu in sicer pri Kereli in Djilji zapadno od Gorahaja. V Adis Abebi pričakujejo, da bo general Graziani začel z veliko ofenzivo v smeri proti prestolnici, da bi na ta način oslabil pritisk Abesincev na severu.

Reuterjev dopisnik iz Adis Abebe poroča, da pri nevtralnih opazovalcih prevladuje prepričanje, da general Graziani v resnici namerava izvesti močan napad v severozadnji smeri od Dola proti Djiniiru. Daljnji cilj te ofenzive pa bi bila Adis Abeba.

Pri Kereli se je razvila silna bitka in abesinske uradne vesti poročajo, da so čete guvernerja Balli pobile Italijane in je v bitki padlo mnogo Italijanov in Somalijcev.

V Adis Abebi smatrajo, da se je general Graziani že prepričal, da je nemogoča ofenziva v smeri proti Hararju in da je zato zbral vse svoje moči, da bi zavzel provinco Balli in Sidamo, ki ju branijo razmeroma maloštevilne abesinske čete. Pokrajina med Dolom in Djiniro je odprta, toda gorski predel med Djinirom in Adis Abebo je naravna obramba, ki jo bo težko premagati. V ofenzivi na Djiniro bodo morali Italijani napadati v glavnem po dolini reke Sebeli. Stalni letalski napadi na čete rasa Deste imajo najbrž za cilj, da bi zmanjšali moralo abesinskih čet. V prestolnici vlada prepričanje, da Italijani niso dosegli tega cilja in da bodo vojakovi rasa Deste in Bejnemereda v slučaju ofenzive generala Grazianija ovirale z gverilskim bojem.

Dunajska vremenska napoved: zapadni vetrovi, spremenljivo, dež, mildo vreme in porast temperature.

Zagrebska vremenska napoved: Lahno oblačno, stalno in toplo.

Francija 3 milijarde Italiji?

Francoska vlada odločno zavrača vse te vrste klevete

Pariz, 10. jan. SE. Francosko zunanje ministrstvo je ostro zanikalo vest, ki se trmasto širi po mestu in razburja javno mnenje, da hoče namreč francoska vlada posoditi Italiji 600 milijonov frankov (3 milijarde) in to skrivaj proti sklepom sankcijskega odbora Zveze narodov. Vest je zanikala tudi Narodna banka. Laval je bil naravnost srdit nad časnikarji, češ da Francija strogo izvaja sankcije proti Italiji in da potemtakem o kakšnem posojilu ne more biti govora. Pripomniti je treba, da so se vesti o francos. posojilu Italiji širile že tudi septembra lanskega leta in da jih je Laval tudi takrat odločno zanikal. Inozemska diplomatska zastopstva so se trudila, da bi izsledila, če Francija

se sistematično zožuje okrog tega našega slovenskega šolstva, osnovne zibelke naše kulture, vrv, ki ga ima prej ali slej zdrgnuti, zato je potrebno, da vsi, pa prav vsi poklicani zavpijemo z glasom, ki brani svoje do zadnjega in zahteva pošteno pravico: »Pustite naše slovensko šolstvo!« da se bo zamajal sistem, ki ga je pomagala ustvarjati tudi JNS ter da bo prišel trenutek, ko bo tudi temu nemu človeku mogoče najti edini praktični izhod iz zagate, in uporabiti stari recept, doslovno s potezo enega peresa uničiti razpis ter ga predati pre-

Bitke se je udeležilo

100.000 vojakov

Addis Abeba, 10. jan. b. »United Press« poroča: Svak cesarja Haile Selasie ras Desta je objavil iz glavnega vojnega štaba, da je njegovim četam večerj uspelo odbiti velik napad Italijanov, ki so hoteli prodreti v bogato dolino pokrajine Rift, ki leži v zapadni smeri od mesta Dolo. V poročilu navaja ras Desta, da je bila bitka strašno krvava in da se je udeležilo vseh 60.000 abesinskih vojakov, kajti na italijanski strani je napadalo 18.000 belcev in 25.000 italijanskih črnih domačinov.

Abesinski plen

Z južnega bojišča potrjuje DNB, da se je tam odigrala krvava bitka blizu mesta Gorahaja, v kateri so čete generala Grazianija pretrpele hud poraz. Trdi se, da so čete rasa Deste zajele nad 69 strojnih pušk, ogromne količine vojnega materiala ter da so ujele enega višjega italijanskega častnika ter mnogo domačinov. Splošno se misli v vojskih krogih, da bo Graziani sedaj, ko je doživel poraz, počakal, da dobi nove okrepitve. General Graziani si je namreč postavil cilj, da najprej preizkusi svoje čete in abesinsko moč, nato pa, da predre s svojimi četami proti Djidžigi in Hararju ter da ju zavzame še pred pravo deževno dobo.

Italijanski protisunek

Adis Abeba, 10. jan. c. Havasov dopisnik poroča, da se je v bližini Dola razvila velika bitka in da so tekom bitke Italijani napredovali za nekaj milj. Ras Desta je nujno zahteval ojačenja in sedaj mu gredo že na pomoč s 45.000 vojaki.

Ras Nasibu ogroža z desne

Posebni Havasov dopisnik poroča: Po uradnih vesteh so Italijani v borbi pri Kereli izgubili 31 vojakov, med njimi enega belca. Izgube Abesincev so minimalne.

Abesinci so zaplenili radiopostajo in mnogo orožja. Zavzete Kerelo v Uebi Sebeli je zelo važno, ker razbremenjuje levo krilo rasa Deste, ki ima nalogo, da brani sistem treh dolin, ki jih tvo-

Za primer italijanskega napada v Sredozemlju

Angleži zasedejo alpsko mejo

Čudne vesti o neki tajni pogodbi med Francijo—Anglijo

London, 10. januarja. SE. Angleška uradna agencija Reuter odločno zanikuje vest ameriških poročevalnih agencij, da sta angleški in francoski generalni štab poleg pomorskega sporazuma, ki je bil objavljen in velja samo za primer italijanskega napada v Sredozemlju, podpisala še neko drugo tajno pogodbo, ki je vse večje važnosti, kakor ona prva. Tajna pogodba predvideva namreč tudi sodelovanje suhozemskih armad in predpisuje Angliji, da mora poslati svoje motorizirane oddelke v Francijo, in sicer na njeno italijansko mejo. Pogodba da je bila sklenjena še dne 10. decembra lanskega leta. Reuter pravi, da so te vesti fantastične in niso verodostojne.

Navzile temu pa vztrajajo na popolni verodostojnosti teh vesti ameriški poročevalci. Oni trdijo, da lahko tajno pogodbo tudi objavijo, če bo treba. Na to odgovarja zunanje ministrstvo, da so pogodbe med obema generalnima štaboma sklenjene samo za sedanj čas in samo za primer italijanskega napada.

»New York Herald« pa odgovarja angleškemu in francoskemu zunanjemu ministrstvu, ki še na-

morda skrivaj le ne pošilja denarja Italiji. Toda ves trud je bil zaman in so mogli ugotoviti le tiste denarne odnose med obema državama, ki jih dovoljuje sklep Zveze narodov z dne 28. oktobra. Neka večja banka pa je trdila, da je ugotovila, da denar, ki ga mora Italija plačevati suški družbi za prevoz svojih čet v Abesinijo, ne prihaja v Francijo, marveč, da ostaja v italijanskih rokah. Toda niti za to trditve ni mogla doprinesti nobenih dokazov. Ameriško veleposlaništvo je izdalo uradno poročilo, v istem smislu, da ni moglo izslediti nobenih denarnih poslov med Francijo in Italijo, ki bi ne bili dovoljeni.

dalu ministrskega arhiva. Toda prav to do-seči je velik problem, tako važen problem, da ni dosti niti to, da se je dvignil župan stolnega mesta Ljubljane, temveč je prav, da se ob njega vstopijo še vsi naši župani, ki čutijo mučno zadevo s šolskimi knjigami kot velik narodni problem, vreden tudi alarma, ter se vstopijo ob bok kulturnim in gospodarskim organizacijam in odposlanstvom ter se v zvezi z našimi ljudskimi oblastniki vstopijo pred zid, ki nam ne da dihati. In tega bomo mogli p-o-dreti samo — kot en mož.

rijo v Uebi Sebeli, v Uebi Ganal in Doli Indolija, ki je ogrožena od Italijanov. V eni izmed teh treh dolin se nahaja švedska bolnišnica.

Odkar je general Graziani opustil načrt, da bi napadel v smeri proti Hararju in odkar se je odločil, da zavzame pokrajino Bali in Sidamo, se je popolnoma spremenil položaj. Italijanska bojna črta se sedaj razteza preko Ual-Uala, Gerlogubija, Tanane in Kerela. Ti položaji morajo zaščititi italijanske prometne zveze. Ta bojna črta bi lahko služila tudi za direktno akcijo proti Hararju, ako bi bil odpor abesinskih čet na jugozapadu ustavljen Italijane v smeri njihovega doseganja, napredovanja.

Ob koncu dodaja vest, da bo odpor Abesincev na jugozapadu prisilil Italijane, da se bodo morali zelo potruditi v tej pokrajini. Poleg tega čete rasa Nasibuja ogrožajo omenjeno italijansko bojno črto. O današnji bitki se še poroča, da se lahko pride do spopada predstraž, vendar pa še to dokazuje, da Italijani še zmerom niso mogli utrditi svojih položajev v dolini Uebi-Sebeli.

Nove odprave

Rim, 10. januarja. b. Iz Napulja so bile od-peljane z ladjama »Italia« in »Francesco Crispi« vzhodno Afriko številne baterije 5. top. polka.

Berlin, 10. jan. AA. DNB poroča iz Genove: V vzhodno Afriko je odplul parnik »Gabanox« s 3400 delavci.

Novo orožje v Abesinijo

Addis Abeba, 10. jan. b. Že več tednov prihajajo skozi Džibuti ogromne količine najmodernejšega orožja in vojnega materiala za Abesinijo. Abesinsko ljudstvo je zaradi tega prepričano, da bodo Abesinci zmagali in da se jim bo posrečilo izgnati napadalca iz domovine. Življenje v prestolnici gre v pospešenem tempu naprej, toda težko breme vojne se čuti povsod. Sedanje nepričakovano deževje je vilo v srca Abesincev novih nad in razpoloženje je precej optimistično med abesinskim narodom.

Italijansko uradno poročilo 93

Rim, 10. jan. AA. Agencija Stefani priobčuje tale komunikacije št. 93:

Letalstvo je vršilo izvide na eritrejskem bojišču in bombardiralo sovražne čete, zbrane pri Ambalagi.

dalje zanikujeta, da ni nobenih sklepov, razen onih, ki so bili objavljeni, da ima v rokah končnoveljavni načrt, ki je bil podpisan. Priznava, da dejansko ne gre za kakšno splošno vojaško pogodbo med obema državama, ampak samo za pogodbo, s katero sta sedaj Anglija in Francija pripravljene na vsak italijanski napad, ki jih ne more več presenetiti, naj pride kadarkoli. Ameriški list, ki izhaja v Parizu, navaja, da sta se obe državi obvezali, da takoj po italijanskem napadu mobilizirata vse svoje pomorske, zračne in suhozemske sile, da se stavijo vsa francoska pristanišča in letališča na razpolago angleškim bojnim enotam, da bo Anglija prevzela obrambo francoske obale in da bo poslala v Francijo posebne motorizirane čete, ki bodo zasedle vso alpsko mejo ob Italiji.

Poleg askarov nastopajo sedaj tudi bele čete — iz Alp

Do sedaj so Italijani z belimi četami v abesinski vojni skrbno varčevali. Brene bojev so do sedaj nosili v glavnem askari, to so črni kolonialni vojaki, in pa Dubati, somalsko plemo, ki so ga Italijani šele sedaj med vojno vtaknili v vojaško suknjo. Sedaj pa javljajo iz Italije, da je, kakor smo že večerj poročali, na potu v Afriko ena alpska divizija, ki nosi ime po Pustriški dolini. Sodijo, da bo ta gorska divizija že koncem januarja lahko nastopila na bojišču. Alpsko divizijo, ki je odšla v Afriko, sestavljajo trije polki izbranih alpskih čet, med njimi tudi 1 polk gorske artilerije, ki je sestavljen iz pordinskih enot, ki so do sedaj stale na francoski in avstrijski meji. Divizijo bodo porabili na severni fronti, kjer mislijo, da bodo vojaki, ki so od mladosti nog vajeni gorskega ozemlja, kos tudi divjemu terenu abesinskih gor.

Istočasno poročajo iz Italije, da bo armada v Abesiniji okrepljena z mnogimi novimi velikimi bombnimi letali. Splošno pa sodijo, da severna armada, ki bo kmalu pričela z ofenzivo, ne misli prodirati daleč, kot do Amba Aladži, torej do strateške linije, kamor so Italijani prodrli že leta 1896. Na tej črti naj bi se italijanska severna armada utrdila in počakala konca velike deževne dobe. V tej zvezi sodijo, da verjetno tudi južna Grazianijeva armada ne bo pričela s kako ofenzivo velikega sloga, čeprav so njegove čete v zadnjih tednih bile zelo okrepljene.

Italija odločno zanika vest o uporih

Rim, 10. jan. V tukajšnjih vladnih krogih je zavladalo veliko ogorčenje proti Angliji, čeprav na drugi strani fašistično časopisje trdi, da re-an-

Nadaljevanje na 2. strani spodaj.

V Kočevju — pred 25 leti

Črno novo leto 1911, ko so se Slovenci začeli boriti za svoje pravice

V zadnjih desetletjih minulega stoletja so se nemški Kočevjarji trumoma izseljevali v Ameriko. Na stotine kmetij je bilo opuščenih in lesna industrija ter kočevski rudnik sta se začela pritoževati zaradi pomanjkanja pridnih, delovnih rok. Nadomestili so jih marljivi slovenski ljudje ter začeli garati po gruntih, po gozdovih in v rudniku.

Seveda se je slovenska duhovščina začela takoj zanimati za te slovenske prišleece, ki so bili brez vsakih pravic, tako v cerkvi kakor v šoli. Načelo takratnih avstrijskih oblasti namreč je bilo, da se Slovenci smejo naseljevati na Kočevskem, pod pogojem, da se asimilirajo. Posel asimilacije naj opravljata cerkev in šola. Prvi, ki se je takrat zavzel za pozabljenih in teptanih Slovencev, je bil takratni kaplan v Kočevju Fr. S. Finžgar. Bilo je to leta 1898. Skušal je izposlovati za svoje slovenske župljane pravico, da bi imeli svoj slovenski krščanski nauk vsako nedeljo v podružnici za Rešnjega Telesa. Nemški sovinitvi so za to njegovo namero zvedeli in jo znali preprečiti. Prav posebno so bili razjarjeni, ko si je Finžgar držal prirediti prvi slovenski Miklavžev večer v Kočevju. Zvedel je, da ga na določeni večer nameravajo napasti, toda on se jih ni bal. Šel je mednje s svojo gorensko neustrašenostjo in se jim ponudil, naj le začno. Pa se nihče ni upal napasti Finžgarja.

Toda Slovencev je bilo vedno več. Slovensko vprašanje je sililo v ospredje. Leta 1909 je prišel v Kočevje za kaplana marljivi Andrej Kopitar, znani slovenski prevajalec. Izmisli si je za tiste čase nenavadno predznanje: ustanoviti v Kočevju slovensko izobraževalno društvo, kjer naj bi Slovenci dobivali potrebno izobrazbo ter čuli slovensko pridigo, za katero takrat v cerkvi ni bilo prostora.

Kopitarjevo delovanje je izzvalo med nemškimi Kočevjarji velik odpor. Nikjer gospodu niso hoteli dati hrane. Končno so se ga usmili v Verderberjevi gostilni (Hotel Trsti), toda na pritisk nekega znanega gospoda, ga je morala tudi ta družina odlovsiti. Zatem so ga vzeli na hrano v oddaljeni gostilni krepkega slovenskega narodnjaka g. Jožefa Beljana. Predvsem pa so se nasprotniki zakleli, da za vsako ceno delovanje slovenskega društva onemogočijo. Svoje prostore je imelo društvo v Dolgi vasi št. 40, v hiši Ivana Rusa. Članov je šlo okrog 200. Kadar so se zbirali, so Nemci vedno divje demonstrirali. Posebno hudo pa je bilo na praznik sv. Stefana leta 1910, ko so kaplana Kopitara s kamenjem napadli. Višek pa so dosegli z gredi na novega leta dan 1911.

Žalostno novoletno jutro

Prvega januarja 1911 so imeli kočevski Slovenci žalosten dan. Nemci so organizirali demonstracije proti slovenskemu društvu v največjem obsegu. Slovenci, ki so vedeli, kaj se pripravljalo, so se obrnili za pomoč v Ljubljano. Na predvečer sta bila v tej zadevi na deželni vladi slovenska poslanca prof. Jarc in dr. V. Pegan. Kočevski glavar baron Schönberger je takoj dobil brzojavna navodila, naj na vsak način vzdrži red. G. baron pa je v ta namen odredil kar — štiri orožnike.

Okoli treh popoldne so se začeli zbirati Slovenci. Prihiti so od vseh strani, mnogi po dve, tri ure daleč, in to po slabih, zasneženih poteh. Samo, da bi slišali božjo besedo zopet, enkrat v slovenskem jeziku. Okoli 100 Slovencev se je zbralo pri Rusu v Dolgi vasi. Toda pred hišo so se začeli zbirati tudi Nemci. Pred hišo čez most blizu Rusove hiše so dobesedno zabarikadirali. Vsakega Slovence so strahovito nahrušili: »Heil! Abzug! Vindische pakas! To so bili pozdravi, s katerimi so jih obsipali »kulturni Nemci. Ko se je pokazal slovenski duhovnik, ki bi moral imeti pridigo, je kar zavrsalo med Nemci. »Sedaj prihajate je šlo od ust in povelje za ofenzivo je bilo dano. Zadi nekje se skrivajo štirje orožniki... Kakor gladni volkovi so na to planili po slovenskem duhovniku. Vsak s svojim orožjem. Eni so bili oboroženi z govejimi rogovi ter o nanje zveržirsko tulili. Drugi so imeli vse vrste palice ter so z njimi udrihali po Slovenceh. Tudi kravih zvočev za spremljanje ni manjkalo. Nežna nemška dekleta in ženske so nosile s seboj škatle, pokrovice, škopolnike. Ta bučna godba je veljala »Krojnerje (Kranjci) v poobesčenje. Na vrsto so prišla potem še gnila jareca in slovit nemška gnojica. Oni pa, ki niso ničesar prinesli s seboj, so z nogami in rokami delovali v prid nemški zemlji. Pljuvanje v obraz je bilo lepo organizirano. Do pol kg težke kose ledu so pobirali in jih metali Slovencev v glave.

Visokorlas nemška Mitzi iz Dolge vasi pa je pripravila posebno presenečenje. Nastrgala je suhih nemških kurjih in v govejih odpadkov, vse spravila v trebusast nemški pišker, doljala še nekaj cunj iz garderob nemških navdušenkov ter vse skupaj zažgala, in tako zažgala svoje kulturno kadilo slovenskemu duhovniku. Pridružil se ji je še en levit, podolgast Nemec iz Livolda, tako da je bila asistenta, popolna. Slovenski duhovnik je bil miren. Ves

gleška oficalna politika nikakor ne bo dala zapeljati v ostrejšo politiko proti Italiji, kar se utemeljuje s tem, da je »g. Laval sicer dovolil, da se francosko brodogradništvo sprejema po Sredozemskem morju, da pa on niti daleč ne misli na to, da bi v resnem slučaju zrtvoval eno samo francosko ladjo v korist angleške politike.

Ogorčena je italijanska politična javnost proti angleškim sankcionistom, katere dolži, da posebno sedaj razširjajo o Italiji najgrše laži in klevete o krutosti italijanskih vojakov v Abesiniji. To ogorčenje pa se danes obrača tudi nasproti oficalnim »rogom, ker je uradna agencija Reuter ob priliki transporta južnotirolske divizije »Val Pusteria« v Afriko prinesla vesti, da so se vojaki te divizije uprli. Vojaki so se, ako je vest Reuterja resnična, celo lotili častnikov in vzklikali proti Mussoliniju in Italiji. Tudi nemško prebivalstvo, ki jih je spremljalo, je vzklikalo proti Italiji, veliko vojakov pa je dezertiralo, še preden so jih zbrali in dirigirali v Abesinijo. Reuter tudi trdi, da je večina vojakov sklenila, da se ne bo bojevala, ampak da bo prešla k Abesincem.

Italijansko časopisje to vesti z največjim ogorčenjem demantira in italijanski radio je v 17 jezikih sporočil svetu, da so južnotirolski alpinci odšli v popolnem redu in med navdušenjem vsega prebivalstva. Treba pa je pripomniti, da je podobno vest pred nekaj dnevi prinesel tudi pariški »Temps«, ki je poročal, o izbruhih nevolje po več krajih Italije. Tudi to vest je seveda italijanska vlada demantirala.

opluvan, ves zatekel po obrazu, s krvavimi lisami po glavi in ves blaten, se je prikazal v slovenski društveni dvorani. Naočnike so mu razbili in oko je bilo vse podpluto.

„Los von Rom!“

Med sestankom so podivjane tolpe, zvižgale in tulile dalje. Vzklikale so proti slovenskemu duhovniku, proti Slovencev, proti cerkvi. Takrat je menda prvič v Sloveniji zadonel klic Los von Rom! (Proč od Rima) Nieder mit den Kranen! (Dol s Kranjci)

Po sestanku se Slovenci niso upali domov. Ženske so jokale. Pa se vzdigne Kopitar ter z njim sedem krepkih slovenskih mož. Sli homo ven, naj se zgodi, kar hoče! Pred njimi stopajo tri pogumne žene, med njimi razborita Reza Krajskova iz Kočevja 125. Ob straneh posestnik Anton Lavrič iz Dolge vasi in Janez Rus, sin Rusovega gospodarja. Zada pa Anton Kralje, kmet iz Dolge vasi, in mladi kremlar Jože Beljan. Podivjane tolpe so drvele za njimi, jih obmetavale z ledom in kamenjem, pljuvale po njih, jih psovale, suvale, brecale in potiskale. Vmes pa kravih zvočev, »kulturno kadilo dolge Mitzi in njenega levita, trombe, kofli... Slovenci so obranili mirno kri. Daleč v ozadju za hišami so se skrivali štirje žandarji... Najeli so celo fotografa Cokana, ki je sedemkrat fotografiral vse te prizore, ki naj gredo v arhiv nemške kočevske kulture.

V mestu je bilo vse na nogah. Policaji so mirno gledali demonstracije, kjer so se odlikovali takratni kočevski fuhrerji: Otto Hermann Edler von Holzurm (kako lepo ime!), renegat Hribar, tiskar pri odpadniku Pavliku, Ramoz in Verderber, pisarja pri advokatu Golfu, ki sta hujškarila po Dolgi vasi, končno še Franc in Alois Hönig, ki sta imela v zakup psovanje. Lavorci v sovrastvu proti Slovencev si je natrgalo tudi državno uradništvo, na čelu notar Karnitschnigg, kancelist Warschitz, ofical Wolff, praktikant Hutter. Učiteljstvo je zastopal mestni nadučitelj Schescharegg (torej sama pristno germanska imena!)

Neki, takrat in še dolgo časa potem, ugledni gospod, je šel v kavarno in je natakurici — Slovenci nagajal, naj vendar gre s pokrovmi delat mačjo muziko za te »vindise Hundele! Mnogo imen, ki so se takrat, pred 25 leti izkazali, obzirno zamolčimo čeravno vemo, da nam za to ne bodo hvaležni.

Zadnji napad

Na Kopitarja je bil organiziran pred vhom v župnišče. Navalil je nanj poleg mnogih drugih, dolgin Jože Bartelme. Razkoračil se je med vrati ter mu branil iti v župnišče. Končno ga je odstranil in položil na tla Rusov Janez, in Kopitar je srečno prišel domov ves razčapen, raztepen, zapackan in nabit. Po daljšem vpitju, ki se ga je udeležil posebno nemški nežni spol, so se tolpe razšle vsak na svoj dom.

Prva posledica tega slovaškega napada je bila, da so slovenskemu društvu odpovedali prostore. Druga posledica pa ta, da so za Treh kraljev dan Nemci pripravljali nove izgrede. Takrat so imeli pripravljeno gasilsko brigado. Slovenci so rajši sestankom odpovedali. Toda kaplan Kopitar je bil deležen novega sirovega napada. Vračal se je ravno od Beljana, ko pridrve za njim neki pretepači, ki ga grdo napadejo. Odlikovali so se Otto Hermann, adjunkt pri gozdnem uradu kneza Turjaškega, pisar Alois Verderber in še neki neznani jurist Arko po imenu. Vsi ti in še mnogi drugi so Kopitarja suvali in ga s snegom, ledom in kamenjem obmetavali, seveda pred očmi budnega policaja.

V nedeljo, 8. januarja je bilo zopet zborovanje v Dolgi vasi. V Kočevju je bilo pripravljeno 36 orožnikov. Nemci so se ni bilo treba bati. Naenkrat pride v društvo vladni komisar, ki shod prepove, češ da ni bil naznanjen. Zagrozil je, da bo shod z orožjem razgaljal, če se ne pokore. Slovenci so se seveda pokorili, a Kopitar je že dejal: Pa pomemči se ne damo. Živeti hočemo svoje narodno življenje. Ker Kopitarjevo življenje ni bilo varno u. so se proti njemu pripravljale še vse hujše reči je bil premeščen v Leskovec, ne sovražnikom na Ljub. ampak zaradi njega samega. Za njegovo odhodnico so si nemški Kočevjarji izmislili sramotilo posebne vrste. Pripravili so voz, našemljen z baldahinom in s streho iz cunj. Hoteli so ga poriniti v ta voz in ga odpeljati do farne meje. Kopitar pa je šel po drugi poti in strumni Beljan ga je spremljal.

Jeglič: Brez strahu vztrajajte!

Skof Jeglič, ki je bil pod pritiskom razmer prisiljen, da Kopitarja prestopi, se je z vso ljubeznijo zanimal za usodo kočevskih Slovencev. Zavedal se je pomena slovenskega društva ter večkrat pisal Rusovim v Dolgo vasi, naj društvo ohranijo in naj brez strahu vztrajajo. In res, društvo ni prenehalo. Prihajali so govorniki iz Ljubljane in od drugod. Nemci niso bili več, odkar je dr. Pegan vzel stvar v roke. Edino rudarjem so oblasti prepovedale članstvo pri slovenskem društvu.

Malopred vojno pa je društvo zaspalo in velika slovenska vprašanja, ki so se začela reševati pred 25 leti so ostala nerešena do današnjega dne.

Francija — boljševiska Rusija

Konec medenih tednov?

Srditi napadi francoskega tista na rovarjenje sovjetske Rusije

Pariz, 9. januarja. SE. Zdi se, da se je francosko navdušenje za sovjetsko prijateljstvo silno ohladilo. Kar naenkrat so se pojavili v francoskem tisku srditi napadi na boljševisko vlado, ki ji očitajo nič manj kakor izdajstvo nad sklenjenim prijateljstvom. Najhujši med njimi je »Journal des Debates«, ki se je že pred pol leta tako krčevito trudil, da bi med svojimi konservativnimi bravel vzgal navdušenje za sovjetsko Rusijo. Danes piše ta list v zvezi s podzemskim razruševalnim delom v Južni Ameriki, »da je opravičevanje sovjetske vlade, da nima ničesar opraviti z delovanjem Kominterne, naravnost bedasto in žaljivo. Saj vendar danes vsak otrok ve, da je Stalin obenem šef sovjetske vlade in šef Kominterne. Če misli sovjetska Rusija svoje članstvo pri Zvezi narodov izrabiti za komunistično propagando, potem bo kmalu prišel čas, ko ji bo treba s sirovo kretinjo »trgati krinko z obraza. Tudi Francija sonda med one

Gibanje angleškega brodogradništva

V februarju obisk jugoslovanske obale

Rim, 10. jan. V italijanskih listih se daje precejšen poudarek vesti, da bo februarja meseca priplulo v splitsko luko 9 britskih vojnih ladij. V zvezi s tem se opaža v italijanskem tisku neka animoznost proti Grčiji in Jugoslaviji, kakor da iz teh dveh držav izhajajo najbolj glasni glasovi, ki zahtevajo poostreitev sankcij. Spričo tega je treba poudariti, da je jugoslovanska vlada izjavila, da obisk angleških ladij v Splitu ne pomeni nič izrednega, ker predstavlja le izvršitev programa, katerega angleško brodogradništvo na Malti izpolnjuje vsako leto.

V Aleksandriji je britsko brodogradništvo skupaj z vsemi letalskimi silami pripravljeno na velike nočne vaje, ki bodo predstavljale obrambo pred nočnim napadom nasprotnika. Ob tej priliki se bodo angleški mornarji tudi izkrcali na obalo.

Egiptovska vlada je sklenila, da bo podaljšala železnico, ki vodi iz Kaira na zapad, in sicer do Marsa Matrucha na libijski meji. K tej strateško važni zgradbi bo prispevala velik del tudi angleška vlada.

London, 10. jan. AA. Današnji »Daily Express« piše, da Anglija na seji sveta DN 20. t. m. ne bo vztrajala na »ovedi izvoza petroleja, nego da bo njen zastopnik izjavil, da so dosežanje sankcije zadostne in da bi njih razširjenje pomenilo nevarnost vojne.

Japonski generali zbrani v Tjencinu...

Pred pohodom v Mongolijo

London, 10. jan. Novice, ki prihajajo z Daljnega vzhoda, čedalje bolj vznemirjajo angleško diplomacijo. Japonci so sklenili, da bodo energično nastopili proti generalu Sungu v Pekingu, ki poveljuje 29. kitajski armadni zbor in razvija v severnih avtonomnih kitajskih provincah veliko propagando proti Japoncem. V Tjencinu so zbrani vsi japonski generali, ki operirajo v severnem Kitaju, skupaj z japonskimi konzuli, kjer se posvetujejo o bodočih korakih v severnem Kitaju. Kakor se izve, se hočejo Japonci polastiti tudi železnice, ki pelje iz Pekinga v Mukden. Zelo vznemirja Angleže tudi vest, da so se mandžurske čete pojavile tudi že v najsevernejši provinci pekinškega območja, to je v Suianju, kar pomeni, da hočejo Japonci pritiskati predvsem na Mongolijo, ki je v sovjetskih rokah. Značilno je tudi, da japonsko časopisje hudo napada Veliko Britanijo, približno s istimi izrazi, kakor jih rabijo italijanski fašistični listi v zadnjem času proti Angliji. Anglija, tako pišejo japonski listi, nima pravice, da si lasti ves svet, ker so drugi narodi bolj potrebni gospodarskih zakladov zemlje nego Britanija, ki da sploh ni več

Domači odmevi

Ljubljanski mestni svet

Odbor za upravo mestnih hiš se je konstituiral takole: predsednik Rajko Stojec, podpredsednik Franc Salehar. Odbor je sklenil izvesti novo kategorizacijo stanovanj v mestnih hišah, prav tako izvesti novo kategorizacijo najemnin. Odbor je sklenil revidirati vprašanje naturalnih stanovanj.

Trčni odsek. Izredno živahna debata je bila na seji tržnega odseka. Za nabelnika tržnega odseka je bil izvoljen Avgust Jenko, za podpredsednika pa polkovnik Andrejka. Že na tej seji je bilo obravnavano dosedanje pristansko postopanje s pristaši in nasprotniki nekdanjega Kramer-Marušičevega režima. Obč. vs. Musar je navajal konkretno, da je JNS preganjala svoje nasprotnike celo v imenu higijene. Nasprotniki JNS so bili preganjani za vsako malenkost, medtem ko so pristaši JNS uživali največjo popustljivost v higijenskih zadevah, v dodeljevanju prostorov, itd. Musar je zahteval, naj se takoj z jutrišnjim dnem uvede na trgu absolutna nepristranost in pravčnost ter naj se dosedanje nepravilnosti in pristranosti odpravijo. Na seji je padla beseda, da so vzrok dosedanjih pristranosti neke bišve »višje sile«. Teh višjih sil pa je odsedaj tudi na ljubljanskem trgu konec.

Gasilski odsek se je konstituiral takole: predsednik je Salehar, podpredsednik pa Oražem. Odsek je razpravil o važnih vprašanjih poklicnega in prostovoljnega gasilstva v Ljubljani. V tem vprašanju so namreč potrebne remedure.

Upravni odbor Mestnega pogrebneega zavoda se je konstituiral takole: predsednik dr. Milan Korun, podpredsednik Viktor Kozamernik. Ravnatelj pogrebneega zavoda Šaplja je poročal o finančnem položaju zavoda in o tekočih zadevah.

Avto smrtno povozil pešca

Danes je vozil 32letni šofer Jakomin Stanislav, iz Štanje pri Gorici, stanujoč v Ljubljani, Tyrševa 22, pristojen na Ježico, tovorni avtomobil št. 2-138 od Lukovice proti Domžalam. Ob 14.10 je vozil ravno od Prevoj proti Dobu. Ko je pripeljal do križišča, kjer se odcepi pot proti Moravčam, je iz neznanega vzroka naenkrat zavil

Egipt protestira

Kairo, 10. januarja. b. Danes je bila zopet poslana uradna brzojavka egiptске delegacije Rdečega polmeseca, ki je bila podpisana od princa Ismaila Dauda, bratranca egiptskega kralja Fuada, v kateri poroča, da je bila že drugi namerno bombardirana egiptska sanitetska enota po italijanskih bombnih letalih. V brzojavki se navaja, da so se italijanska bombna letala spustila popolnoma nizko nad sam Rdeči polmesec ter pričela peklensko streljati iz strojin na vse objekte egiptskega Rdečega polmeseca. Napad je bil 7. januarja in je trajal nad 15 minut. Središče bombardiranja je bilo 7 ur hoda oddaljeno od vseh abesinskih utrd pri Dağaburu in se pod šotorom Rdečega polmeseca ni skrival noben abesinski vojak. Zgolj slučaju je pripisati, da se je glavni zdravniški štab lahko pravočasno skril v bližnje grmovje, toda kljub temu so bili dva egiptska zdravnika, dalje en pomožni zdravnik, en kemik in 8 bolničarjev ranjeni od koščkov granat in strelcev, ki so padali iz italijanskih strojin. Vest o ponovnem bombardiranju egiptске brčnice je povzročila v vsem Egiptu veliko ogorčenje in pričakovati je novih velikih demonstracij proti Italiji. Egiptski ministrski svet se je takoj sestel k izredni seji, na kateri je sklenil, da vložijo v Rimu oster protest proti kršitvi svetih mednarodnih načel.

sposobna igrati vodilno vlogo na svetu

Izvedelo se je, da je imel Eden v zadnjem času več konferenc z japonskim poslanikom v Londonu, v katerih je Japonci priporočali sporazum v Anglijo glede Daljnega vzhoda, kateri bi ščitil predvsem britske interese na Kitajskem. Japonski poslanik je baje odgovoril, da je Japonska pripravljena skleniti tak sporazum, toda v tem sporazumu bi se moralo govoriti tudi o vprašanju japonske emigracije, zlasti na jug (Avstralija), katero Velika Britanija, kakor znano, z vsemi silami preprečuje.

Medtem skuša maršal Čankajšek okrepiti svojo vlado s sporazumom z Južnim Kitajem, ozir. Kantonom, da bi se lažje upiral japonskemu pritisku na severu. Dne 10. t. m. se je vršil sestanek med vplivnimi nankingskimi in kantonskimi kitajskimi politiki v angleški koloniji Singapur, kar kaže, da je inicijativa za to akcijo izšla najbrže od angleške strani. Na konferenci so razpravljali o sodelovanju med Nankingom in Kantonom v svrhu večje centralizacije Kitaja, kojega razcepljenost je dala Japonci povod za njeno brezobzirno politično in vojaško ofenzivo na severu.

na levo strani ceste in tako vozil 45 metrov po levi strani. Zadel je ob občestni kamen, pri tem pa podrl na tla 77letnega Gamsa Mihaela. Kakor je razvidno iz listin, ki so jih našli pri Gamsu, se je ta nahajal nekaj časa v Ameriki, ker je imel pri sebi ameriški potni list. Vseled sunka je padel kake štiri metre s ceste vstran na travnik. Dobil je težke poškodbe na glavi in ima tudi zlomljeno eno nogo. Na kraj nesreče so prihiteli ljudje in so odnesli ponesrečenca v hišo Resnik Neže v Zolodniku pri Dobu. Nudili so mu sicer pomoč, kolikor so pač mogli, vendar pa je Gams čez kake pol ure že izdihnil. Avto pa je zapeljal še ob drug cestni kamen, pri čemer se je kolesje popolnoma razbilo. Na njem je bilo naloženih karkih 2500 kg jabolk, ki so se ob trčenju vsa raztresla po tleh.

Predsednik senata v Ljubljani

Snoči je dospel v Ljubljano predsednik senata dr. Tomašič, ki je v Ljubljani napravil nekaj obiskov, ki pa niso imeli oficalnega značaja. Z opoldanskim brzojavkom je dr. Tomašič danes odpotoval v Beigrad.

Beigradske vesti

Beigrad, 10. jan. m. V zavodu za pospeševanje znanje politike sta bili dve konferenci in to konferenca o izvzu živine in konferenca o izvzu lesa. Za Slovenijo je predvsem važna druga konferenca. Konkretnih sklepov še ni bilo. Udeležili so se zastopniki trgovine in industrije iz vse države. Iz Slovenije sta prisostvovala predsednik lesnih trgovcev dravske banovine, Danilo Gorjup, tajnik Zveze industrijcev in ing. Anton Rudež, član uprave Zveze industrijcev v Ljubljani. Zastopniki industrije na tej konferenci bodo jutri dopoldne sprejeli pri ministrstvu za gozdove in rudnike dr. Čjuri Jankoviču, gradbenem ministru dr. Kozulju in trgovskem ministru dr. Vrbaniču. Zastopniki slovenskih industrijcev in trgovcev so nočjo zaprosili za sprejem tudi pri notranjem ministru dr. Antonu Korošcu.

Osebnosti vesti

Beigrad, 10. jan. m. S kraljevim ukazom je postavljen Ernest Rus, sodni pripravnik na sodišču v Ljubljani, za sodnika 7. pol. skup. na okrajnem sodišču v Prnjavoru. Postavljen je v 8. pol. skup. na tehničnem uradu Janez Kolina, v 10. pol. skup. pa za pomožnega oficala Ivan Gruden. Napredovali so za oficala: Martinčič Franc, Matevž Heinrich; za strojevodji: Albin Jenček in Milan Krek; za progovnega nadzornika pa Ivan Coljar.

Venizelos upa, da bo spomladi zopet predsednik vlade

Atene, 10. jan. b. Nekateri listi objavljajo sen. zacionalno izjavo, ki jo je dal Venizelos v Parizu. V tej izjavi trdi Venizelos, da se je politični položaj v Grčiji popolnoma ustalil, zahvaljujoč mladosti kralja Jurija II. Končno je Venizelos v svoji izjavi dejal, da bo že spomladi, ko se vrne v Grčijo, postal min. predsednik monarhistične Grčije.

Hitler skliče drž. zbor v Worms

Pariz, 10. januarja. AA. Današnji »Matin« objavlja vest svojega dopisnika iz Berlina, da namerava Hitler sklicati za tretjo obletnico svojega prihoda na oblast, to je na dan 30. januarja, sejo rajstaba v Worms. Na tej seji bo imel končeval Hitler velik govor, v prvi vrsti o zunanji politiki. V tem govoru bo tudi razložil uspehe, ki jih je dosegel tekom tega leta na drugih poljih. Upati je, da bo kancelar Hitler posebno mnogo govoril o uspehih uvedene vojne obveznosti.

Pismo škola dr. Rožmana iz Amerike

Pri fathru Coughlinu

Detroit, 20. decembra 1935.

Se bolj znan kot Fordov avto je iz Detroita father Coughlin (izg. Káhlín), župnik župnije Male sv. Terezije v predmestju Royal Oak (kraljevi hrast). »Slovenec« je o tem duhovniku že večkrat pisal. Znan in priljubljen je postal po svojih radiogovorih, v katerih je z brezobzirno odkritostjo bil čal socialne krivice v amerškem gospodarskem življenju. Ima 10 milijonov navdušenih privržen- cev, med kapitalisti pa zagrizene sovražnike. Od novembra do maja govori vsako nedeljo na radio in sicer skozi skoraj vse amerške oddajne postaje, za eno uro mora plačati okroglo 30.000 dolarjev. Vse mesece nanese to ogromno vsoto, a njegovi poslušalci, ki jih je vsaj sto milijonov, mu to vsoto hitro spravijo skupaj in še mnogo oslane, da zida prekrasno cerkev in vzdržuje svoj veliki dopisni urad, v katerem deluje 120 tajnic. Vse imajo do- sti posla, toliko pisem dobiva oče Coughlin vsak dan. Ob nedeljah razlaga v cerkvi katekizem in to razlago razširja detroitska radio-oddajna postaja. V letošnjih nedeljskih govorih napada predsednika Roosevelta, kateremu je svoj čas pripomogel k iz- volitvi z geslom: »Ali Roosevelt ali pogin.« Zda pa je nad Rooseveltom razočaran, ker obstaja na pol pota. Obdal se je, tako trdi Coughlin, z nespo- sobnimi in neiskrenimi ljudmi, ki socialne reforme ne jemljejo resno. Uprava šepa in je nesposobna. Predsednik bi moral upravo najprej prenoviti, da bi bila sposobna za velike prenosne, ki so po- trebne za socialno pravično vladanje. Oče Coughlin ima izvrstne informacije, odkriva upravne hibe in nepoštenosti, ki jih javnost sicer nikoli ne bi zve- dala. Zato je premmogim trn v peti. Ustanovil je Narodno zvezo (ligo) za socialno pravičnost. S to ligo je podvzel boj proti poslancem, ki so v prvi vrsti odgovorni za socialno krivične zakone. Noče sicer ustanoviti posebne stranke, a organizira v vsakem volilnem okrožju posebne odbore po 250 članov, kateri imajo nalogo pri prihodnjih volitvah pazno izbirati med kandidati, kateri niso za Coughlinove ideje in za splošno preosnovo upra- vo, proti vsem tem bodo z vsemi sredstvi nasto- pili, da ne bodo izvoljeni. Tako je zadnje nedeljo govoril: »Nikakor ne nameravamo ustanoviti tretje ali četrte politične stranke, kajti s tem bi nastala še večja zmešnjava. Naš namen je očistiti republi- kansko in demokratsko stranko, da bodo imeli pravo besedo v njej zastopniki vsega naroda, ne pa zastopniki menjalcev denarja, katere moramo pognati iz njihovih sedanjih templjev.« Priznava sicer, da je sedanjí kongres (skupščina) nasičeval lačne, nage oblačil in sirotam dajal streho, č toda ob istem času se je kongres zadolžil za 18 tisoč milijonov dolarjev in dobil kredit in denar od ve- lefinančnikov, ki so si natrpali svoje blaginje do strehe. Tekom let bo moral amerški narod vrniti tem finančnim interesentom 36 tisoč milijonov.

Hotel sem videti samo cerkev, ki jo zida v ori- ginalnem slogu oče Coughlin, pa sem ga našel baš pred cerkvijo. Preprost in skromen je kakor pred- mestni župnik, hoče biti le glasnik socialne pra- vičnosti, četudi ve, da bo moral na vsak način radi tega na Kalvarijo. Cerkev Male Terezike bo do velike noči povsem gotova. Ima obliko enakokra- tega križa, tako da tvori sredina nizko kupolo. Se- dežev bo 3100. Pravkar postavljajo glavni oltar, za čigar menzo je dobil ogromen kamen iz Italije v teži 30 ton. Je to najtežji kamen, ki je bil doslej izvožen iz Italije. Oltar bo stal sredi križa, da bo- do ljudje okrog in okrog cerkve in v velikih gale- rijah, ki tvorijo štiri strani križa. Orgle so prav- tihi večer uglašali. So največje cerkvene orgle v Ameriki, imajo dva igralnika s 4 manuali. Okna cerkve se ne odpirajo, zračenje se vrši mehanično po najnovejši iznajdbi (Air condition), ki je upo- rabljena tudi v železniških vozovih. Toplota bo leto in dan vedno enaka 20° C. To vse se vrši po- vsem avtomatično. Stolp ima obliko križa, na ka- terem visi ogromen kip Križanega. Napeti in so- vražni Cucluxelanci (tajno protest. društvo) so fa- thru Coughlinu nekoč zažgali lesen križ. Tedaj je sklenil, da postavi križ, katerega ne bodo mogli zažgati. V stolp je umetniško vdela prižnica. Pred cerkvijo je prostora za sto tisoč ljudi, katerim se potom zvočnikov raz to prižnico lahko govori. V stolpu ima po vseh nadstropjih svoj urad, da ves

stolp odmeva od pisalnih strojev. Med stolpom in glavnim delom cerkve je prostorna kapela, v ka- teri je oltar sv. Male Terezije vprav pod stolpom. Tako je lepa, da človek kar poklekne. Njej odgo- varjajoča bo kapela Najsvetejšega na nasprotni strani. Stroški znašajo do sedaj en milijon sedem sto tisoč dolarjev. Ko bo dozidal cerkev, bo zgra- dil solo in nato še veliko bolnišnico, v katero bo- do sprejeti samo siromaki, ki ne morejo plačati. Vse to dela z denarjem, katerega mu njegovi pri- vrženci brez razlike veroizpovedi darujejo. Zase ne porabi ničesar. Ko je oče Coughlin na pragu cerk- ve prošil za blagoslov, sem mu ga iz vsega srca po- delil z željo, da bi mu Bog pomagal dovršiti ve- like načrte socialne pravičnosti in tako postaviti ameriško državo in družbo na bolj zdrav temelj. Saj bi to bilo za zgled vsem drugim državam, ki trpe pod sličnimi socialnimi krivicami in nespo- sobnostjo uprave.

V nedeljo, 15. decembra, je obhajala najmlaj- ša slovenska župnija v Clevelandu sv. Kristina v Euclidu (izg. Juklid) 10 letnico. Povabil me je

Elektrika na Pohorju

Ribnica na Pohorju, 9. jan. 1936.

Ribnica na Poh. spada med najvišje ležeče žup- nje v lavantinski škofiji. Vendar to planinsko po- stojanko vzbudi vsakdo, ki ga je semkaj pripeljala dolžnost ali tudi samo naključje. Do nedavnega ča- sa je bila naša Ribnica poznana le maloštevilnim nedomačinom. Nič čudnega. Tukajšnji ljudje so tihi in mirni, nekako vase zatopljeni, ne silijo v svet, a tudi ne delajo kričave reklame za lepote svoje domačije. Zato se je zanimanje za tukajšnje pla- ninske vrhove, to je zapadni del Pohorja, v večji meri zbudilo komaj pred desetletjem.

V letih 1929-30 je bil nad Ribnico zgrajen mo- gočni Senjorjev dom. Ta je potegnil nase pozornost planincev in meščanov. Istočasno je bivša Maribor- ska oblast gradila avtomobilno cesto do Ribnice, od koder je najlepši dohod na Črni vrh. Veliko in Malo Kopo, Ribniška in Lovrenška jezera. Prišla je še odredba, po kateri imajo letoviščarji iz planin- skih krajev nad 700 m višine pravico do brezplač- nega povratka po železnici domov. Ker ima Rib- nica 715 m nadmorske višine, se je brez posebne reklame zgodilo, da je tujski promet v dveh letih narasel za 300 odst. V zadnjem poletju so bili vsi lokali prepolni, dasi so mnogi letoviščarji stanovali tudi po privatnih hišah in na kmetijah v okolici. Tako je tudi avtopodjetnik prišel na svoj račun. Več njegovih prednikov je z deficitom prejšnja leta končalo začasne poskusne vožnje od postaje. Se- danji avtobusni podjetnik pa upa, da bo mogel stal-

spretni župnik g. Bombač, bivši zavodnar, ki je po- rabil sedanjo krizo, da je bančni dolg znižal za več kot polovico. Prav nazorno pokaže razmerje med našimi in amerškimi cenami, da je imela lesena cerkev sv. Kristine, ki je majhna in ima v prizem- lju dvorano in majhne šolske prostore, 50.000 do- larjev dolga t. j. nad dva milijona dinarjev. Pri- nas se za to vsoto postavi že lepa in velika zidana cerkev Juklidčani so svojo desetletnjo prav do- stopno praznovali s slovesno službo božjo, za katero so mene naprosili, in z lepimi banketom zvečer, na katerem so nastopali odrasli in otroški pevci in pevke prav posrečeno.

Popoldne ob treh pa sem začel misijon pri sv. Lovrencu, v župniji g. Omana. Moram se mu ven- dar vsaj malo oddolžiti za njegovo preljubeznivo skrb, s katero me je spremljal iz domovine v Ame- riko in tukaj po Ameriki od vzhoda do zapada. Brez njega in njegovega skrbnega spremlstva bi te dolge poti nikdar ne napravil.

Ljubljanski škof prevz. g. dr. Gregorij Rožman se vrne iz Amerike jutri, v nedeljo, z gorenjskim brzovlakom ob 8.50 zju- traj. Občinstvo se vabi, da se udeleži sprejema na ljubljanskem glavnem kolodvoru.

no voziti k vsakemu vlakom na postajo Brezno-Rib- nica samo radi številnejših tujcev. V kratkem pre- vzame tudi pošto, ki bo poslej prispela v Ribnico dvakrat dnevno in sicer prvič zjutraj ob 7 namesto popoldne kakor doslej.

Velik korak k nadaljnjemu zboljšanju pa po- meni elektrifikacija vasi in bližnjih kmetij. Že pred božičem 1935 so zabletele žarnice v cerkvi in po hišah. Veselo presenečeni smo se čudili, zakaj ni- smo že davno prej imeli te praktične in komodne razsvetljave, ki bo pri nas še dovolj poceni. Kakor povsod na Pohorju je tudi tu blizu potok, ki mu nikdar ne zmanjka vode, še manj strmega padca. Zato so bile potrebne le neznatne investicije za jez, električno turbino ter napeljavo — in luč tu, Hvala Bogu!

Planinski zrak je vedno vabljljv. Zdravi bolna pljuča in krepi zdrava. In kdo ne ve, da mu brez- končni smrekovi gozdovi dajejo neko posebno bla- žilno svežost in opojnost, celi pokrajini pa nekako zaslanjano pokojnost in lepoto. Tako naš kraj tako vzbujajo vsi, ki so kdaj zašli pod naš krov. Vedno več jih prihaja. Skrbeli bomo, da ne bo zmanjkalo strehe, in za luč smo poskrbeli, da ne bo nikogar več strah. Še na ono ne smem pozabiti, kar men- da na vsakega izletnika v Ribnici na Poh. tako blagodejno vpliva. To je dobra kuhinja in lična po- strežba. Najraje bi ne odhajal na vlak in daleč proč, temveč bi ostal, kramljal in se radoval cvetočega nasmeha, ki je lasten samo planinskim rožam.

K občinskim volitvam v Zagorju

Dne 19. januarja bodo v Zagorju občin- ske volitve. Zavedamo se že danes, da bo ljudska volja odločila tako, kakor je prič- kovati — za J. R. Z., ki si je utrla pot k ljud- stvu, za katero bo delovala. Mnogo bo po- trebno izvojevati in izposlovati nebroj olaj- šav, da se vsaj ublažje težke socialne razme- re v Zagorju, ki trpi težko gospodarsko krizo. Kriza ni prizanesla nobenemu kraju; tudi druge evropske države trpe take nepravilike. Demagogi bodo seveda zahtevali, da J. R. Z. dela čudeže. Toda vsak uvideven volivec naj bo prepričan, da bo J. R. Z. v polni meri sto- rila svojo dolžnost in s svojim delom doka- zala svojo življenjsko upravičenost, dasi vsem zahtevam vseh poideincev seveda ne bo mogla ustreči. Nesmiselno je namreč zahte- vati, da bi mogla docela preprečiti gospodar- ske nepravilike. Toda po dosedanjem delu in po nepristranosti naše politične stranke J. R. Z., sodi lahko vsak volivni upravičenec, da je dosegla marsikatero pomembno spremembo v Sloveniji, ki bo stopnjema postala zgled celi državi po svoji smotnosti ureditvi.

Zagorje trpi radi gospodarske krize, ki je zajela vse sloje, zlasti so pa prizadeti naši rudarji zaradi skrčenih dobav premoga naši železniški upravi. J. R. Z. bo storila vse za dosego zboljšanja gospodarskih prilik. Zato se nadejamo zlasti, ker se bodo volivei sami odločili, brez kakršnegakoli pritiska — da bo ljudska volja odločila v prilog in izvolitve J. R. Z., ki ne oblikuje nedosegljivih ciljev, temveč bo stila vse, kar je možno doseči v prospek našega ljudstva. Vemo, da imamo tudi nasprotnike. Volitve na Ježici so jasno pokazale, da je pretežna večina na naši strani in da J. R. Z. uživa nesporne simpatije vseh, ter je bila zato tam izpolnjena z ogromno ve- čino glasov.

Apeliramo na vse volivce, da se odločijo iz lastnega nagiba za J. R. Z., ki bo vestno branila interese občanov in vseh slojev.

Ne bomo pogrevali preteklosti in opiso- vali, s kakšnimi metodami si je utrjevala oblast JNS, saj je vse še vsem živo v spo- minu. Volivna zavest in nepristranska izvo-

litev občinskega zastopa priča, da uživa nova politična tvorba zaupanje med ljudstvom, ki bo branila in izvojevala tudi za Zagorje mno- ge dobrine, tako, da lahko rečemo že danes: Sodili nas boste po našem delu in ne po praz- nem besedičenju.

Zato 19. januarja vsi na volišče za na- šega kandidata Prosenca Antona. Vse gla- sove možem našega zaupanja!

Praznovanje sv. Družine v Mostah

V nedeljo, 12. t. m. je god sv. Družine, ka- teri je posvečena nova lesena cerkev v Mostah. Moščanska duhovnija bo ta praznik takole praz- novala:

V soboto ob 6. zvečer bodo litanije v cerkvi sv. Družine. Sploh bodo poslej vsako soboto in pred vsakim praznikom ob 6. zvečer litanije.

Na praznik sv. Družine, 12. t. m., bo ob 6. uri zjutraj sv. maša pred izpostavljenim Naj- svetejšim s slovenskim petjem. — Ob 9. do- polodne bo velika služba božja, pri kateri bo najprvo pridigal stolni dekan g. kanonik dr. Kimovec. Po pridigi bo darovanje za novo cerkev. Nato bo pontifikalna sv. maša, katero bo pel stolni dekal g. kanonik Kimovec. Med sv. mašo se bo na koru izvajala orkestralna Gruberjeva maša »Mater Dolorosa«. — Popol- dne ob pol 3 bodo zopet pete litanije Matere božje z blagoslovom.

Za praznik sv. Družine se bo prvič oglašil v linah lesenega stolpa novi zvon.

Kranj

Osebná izprembeha. Na novo službeno mesto odhaja iz Kranja v Novo mesto okrajni podnačel- nik g. Rafael Mahnič. V Kranj pride za podnačel- nika gospod Lojč Leo, dosedanji kabinetni šef ministra brez portfelja g. dr. Miha Kreka. Vse se veseli prihoda g. Lojka, ki je za dobro slovensko stvar vnet. G. Lojč, s katerim so bivši nepokli- cani voditelji naroda grdo ravnali, se ni prodajal za Judežev denar. Veseli smo, da bomo skoro smeli pozdraviti odličnega uradnika v naši sredi.

Podobar Ivan Klemen - 65 letnik

Prelepa in slavna umetnost — podobarstvo, rezbarstvo, pozlatarstvo resnično umira! Kje so tisti mojstri, ki so nam ustvarili nesmrtno umet- nine v gotskih in kasnejih v baročnih oltarjih? Ko- liko molitve in nadčloveškega hrepenenja k nebu in Bogu samemu je v teh gotških rezbarijah — koliko bohotnosti, sproščenosti, kot prhutanje angelskih peroti je v tem zlatu! Že v minulem stoletju je pričela pojemati in umirati ta lepa in danes nedosegljiva umetnost in hira in ugaša še danes, Mehanizem in tek hitrega življenja res ne poznata mejá. Z začudenjem zremo sto, dve sto — tisoč in več let v umetniško življenje nazaj; Kot neizmolsene molitve, kot neizpete pesmi, kot res- nično nedoumljene skrivnosti stoje pred nami.

Rezbarske umetnosti danes že skoro ni več; ne drugje ne pri nas. V neko skoro onemoglo umet- no obrt in obrt sploh je prešla. Le redki stoje tu — tam posamezni mejniki, ki bodo zdaj zdaj za- raščeni. In en tak skromni mejnik je tudi naš Ivan Klemen.

Usoda terja od vsakega usojeno. Naš Ivan je pasel do 15 leta ali še delj krave v Špitaliču nad Tuhijsko dolino tja gori do Menine planine in Višave, ki še danes sanjari o njih. V cerkev je hodil, v solo pa ne (prva je bila, druge ni bilo) in tako je znal veliko preje moliti, kot pa brati in pisati. Teh učnosti in še drugih se je kesneje sam naučil. Kar čez noč ga je prijel: od krav in bac- kov se je komaj še utegnil poslovi, od doma je pa skoro pobegnil. Sledil je pač glasu svoje notra- njosti — in že ga najdemo kot rezbarskega učenca pri mojstru Osoletu v Kamniku. Daleč izpod plan- in se ni umaknil, ker pravi še sedaj, da se blizu njih najbolj varnega počuti. Tu je okušal vse slad- kosti vajenca. Čez teden je oblikoval les v arabe- ske in podobe; rezbarsko dleto se je polagoma prilagodilo pastirjevim rokam: sledilo jima je, se privadilo in postalo del njega samega. Mojster je bil z njim zadovoljen, postala sta prijatelja in po- lagoma tovariša-mojstra. Po njegovi smrti se je naš Ivan osamosvojil. Delal je po raznih krajih naše ožje domovine, pa tudi izven nje. Vojni vihri je srečno ušel, dasi bi kmalu v njej zgubil oči. Takoj je izbral prostost, da se izpopolni v svojem po- klincu — odhitel je v Ljubljano na takratno Obrtno šolo, kjer je bil leto dni pri prof. Repiču. Potem se je za stalno naselil v Kamniku, kjer v svoji hišici pod Malim gradom deluje še sedaj. Pravi, da tudi sam ne ve več, koliko oltarjev je napravil po naših cerkvah in koliko prenovil, koliko svetnikov, svetnic, razpel in drugih svetih in posvetnih podob je zaživel pod njegovim dletom. Samo, da služi vse svojemu namenu in da ga je doseglo — to je zadoščenje mojstru! Zadnjo polovico svojega živ- ljenja je pa skoro izključno posvetil rezbarjenju in zlatenju okvirjev. To je zanimivo in pomembno in to bo njegova doba v zgodovini našega rezbar- stva in pozlatarstva. Ti okvirji so resnična dragoc- nost in so umetnina za sebe — tako, da je marsi- kje okvir dragocenejši, kot slika, ki ji služi. Naj- dete jih v preprosti vaški izbi, v razkošnem sta- novanju, javnem uradu, palači in tudi na samem kraljevem dvoru.

Ali kljub vsem letom je naš Ivan neutrudljiv in neugnan. Vedno je poln načrtov. Pri vseh teh za- devah je celo na kako malenkost prežrl v življe- nju, n. pr. na ženitev. Pa on že ve, kako je prav. Tudi druge umetnosti mu niso tuje. V svojih tre- notkih prime za slikarski čopič, zabrenka na citre, fotografira, prime za knjigo in čita, se uči umet- nostne zgodovine, slogoslovja, latinsko, laško (nemško že zna) in ni ga sram povedati — tudi slovnico slovensko. Pa o strahovih in drugih takih rečeh se lahko menite z našim fantom.

Da bi zdrav še dolgo, dolgo delal in veliko le- pega napravil, to je njegova želja, in resnično — naša tudi.

Miha Maleš.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zju- traj na prazen želodec kozarec naravne »Franz- Josefa grenčice«.

Prof. Silvo Breškvar:

Merjenje časa

Kaj je čas? Nihče ne more odgovoriti na to vprašanje in vendar nam je pojem časa tako blizu, tako vsakdanji. Čas je povsod pričujoč, na sleherni stvari, živi ali mrtvi, vidimo pečat njegovega dela. Najbolj pa občutimo mi sami neomejeno moč tega skrivnostnega neznanca. On nas rodi, spremlja naš korak in upihne luč življenja. Pri svojem delu je neumoren, saj čutimo kako leta teko, komaj se zavemo, pa nam že obledel podobne nekdanjih dni, ki se nam zde še vedno blizu. Njegov glavni posel je spreminjanje vsega, kar je. Že stari grški mo- driljan Heraklit, s pridevkom »mračnik«, je dejal, da »vse teče«. Vse stvari so v večnem toku, nepre- stanem gibanju in spreminjanju. Vsako mirovanje je navidežno, vsaka stalnost varljiva. Spreminja- nje in presnavljanje je smatral Heraklit za počelo in gibalno svesta.

S spremembami, ki se vrše v naravi, merimo čas. Niso pa vse spremembe enakovredne. V po- števt pridejo le tiste, ki delijo čas na enake dele, ki potekajo enakomerno. Ena takih vprav idealnih sprememb je menjava dneva in noči, izvirajoča iz enakomernega vrtenja Zemlje.

Dan v širšem pomenu, to je doba svetlobe in doba teme, je najodličnejša in najprimernejša eno- ta za merjenje časa. Za to nalogo ga usposablja njegova nespremenljiva dolžina in njegov mogo- čen vpliv na vse zemeljsko življenje. Ker pa po- trebujemo tudi manjša časovna obdobja, delimo dan na ure, minute in sekunde. Te stvari so kaj

enostavne in vsakomur dovelj znane. Pokažejo se pa v popolnoma drugi luči, ko gre za njihovo natančno določitev. Dolžino dneva in ostalih manj- ših časovnih enot more ugotoviti samo opazovalec na zvezdarnah. To določevanje je ena najznej- ših praktičnih nalog zvezdoslovja. Iz zvezdarn »razpošiljajo« točen čas s pomočjo radia in kabla na vse strani, prvenstveno znanstvenim zavodom ter poštnim in železniškim uradom. Kajti danda- nes si prometa in poslovanja življenja ne more- mo predstavljati brez urejenega časovnega štetja in določevanja. Vsakodnevne naloge, ki jih človek opravlja, terjajo določitev časa vsaj do minute na- tanko. Zahteve znanosti so pa neprimerno strožje. Vsem prednjači zvezdoslovje samo, kjer gre za na- tančnosti, ki predstavljajo desetinke ali celo sto- tinki ene sekunde! Tako natančnost omogočajo dovršeno izdelane priprave, med katerimi so ure na prvem mestu. Ure, kakršne rabijo na zvezdar- nah, so najpopolnejše. Dnevno prehitevajo ali za- ostajajo za resničnim časom »samo« za kako sto- tinko sekunde, v enem letu tedaj komaj za par sekund!

Zanimivo je vprašanje, ali je dolžina dneva in z njim vred tudi dolžina ure in ostalih časovnih obdobji stalna ali pa se morda spreminja. Odgo- vor zavisi od dejstva, ali se vrtil Zemlja enakome- rno okoli svoje osi ali ne. Razmišljanje in opazova- nje nas vodi do zaključka, da so na delu sile, ki vrtenje Zemlje zavirajo in pospešujejo. Ogledmo si po en primer teh sil. Največje zaviralne sile na- stanejo pri morski plimi, ki je posledica luninega in v manjši meri tudi sončnega privlaka. Plima je nekaka nabreklika morja in sicer sta na Zemlji

vedno dve plimi, od katerih je ena trajno obrnje- na proti Luni, druga pa proč od nje. Ker se vrtil Zemlja od zahoda proti vzhodu, potujeta morska hriba v obratni smeri ter s svojim trenjem in za- letavanjem v obrežja zavirata vrtenje Zemlje. Ta pojav ima za posledico, da se dan daljša. Naspro- ten učinek ima manjšanje zemeljskega obsega. Zemlja se neprestano ohlaja in krči. Vsako leto odplavajo vode velikanske množice kamena in prsti z gora v nižine. Če pa se velikost Zemlje manjša, se mora po fizikalnih pravilih zmanjšati njena vrtilna doba in z njo vred skrajšati tudi dan.

Opisani sili sta z ozirom na mogočno zemelj- sko oblo zelo prav neznatni. Podobno je z drugimi silami, ki vplivajo na vrtenje Zemlje. Ali so do- velj velike, da morejo v izdatni meri spreminjati hitrost zemeljskega vrtenja in v katerem smislu se te spremembe vrše? Do danes se zvezdoslovci vkljub znani natančnosti njihovih merjenj še ni posrečilo popolnoma nedvoumno dognati kakršno- koli spremembo v dolžini dneva.

Za lažje določevanje daljših obdobji rabimo večje časovne enote kakor je dan Od Judov smo prevzeli teden, ki ni naravna, temveč umetna enota. Judje in drugi narodi na Jutrovanje so sma- trali število 7 za sveto. Najbrže je bila svetost te- ga števila odločilna za dolžino tedna.

Mesece se pa brez dvoma nanaša na odhodno dobo Lune ali na čas od ene do iste mene, recimo ščipa. Naši meseci pa so le boren preostanek mer-jenja časa z luninimi menami. Štetje po obhodih Lune je združeno z velikimi težavami, ker ne gre celo število dni na en lunin obhod. Zato je skoraj pri vseh narodih Luna odstavljena kot merilec

časa, v čišlj je le pri Mohamedancih in deloma pri Judih. Kristjanom določuje samo še datum Velike noči in praznikov, ki so z Veliko nočjo v zvezi.

Za kraje z izrazitimi letnimi časi je za dne- vom najvažnejša enota — leto. Dolžina leta se pre- cej točno sklada z obhodno dobo Zemlje okoli Sonca. Tudi tu so podobne težave kakor pri Luni, ker ne obsega leto polnega števila dni. Kako se je človek zmotil iz te neskladnosti, si bomo ogledali ob drugi priliki.

V januarju nam svetijo najlepša ozvezdja. Nad jugom se vijuga Eridan s svojimi slabotnimi zvezdami, še više pa sijejo zvezde Bika in Gosto- sevi. Vprav nad glavno žari Koza v Vozniku. Za- hodno od Eridana stoji Kit, nad njim Ribi in An- dromeda. Na vzhodnem delu južnega neba nas pozdravlja orjak Orion in pod njim Veliki pes s Sirijem, najsvetlejšo stalnico na nebu. Visoko nad vzhodom kraljujeva Dvojčka Kastor in Poluks.

V severnem delu Rimske ceste se nizajo proti obnebniku ozvezdja Perzej, Kasiopeja, Ke- fej in Labod. Prav v obnebniku se poslavlja Vega v Liri. Desno od Severnice vidimo Veliki voz, ki kaže z ojesi navzdol.

Premičnica Merkur je vidna od 6. do 22. janu- arja na večernem nebu. Venera še vedno sveti zjutraj pred vzhodom Sonca. 15. januarja se ji pri- družu Jupiter. Mars in Saturn sta v območju sončnih žarkov, zato ju ne vidimo.

Luna se sestane z Jupitrom 20. in z Venero 21. januarja.

Drobne novice

Kaj pravite?

V najnovejši dobi so nusi pridni in pošteni organi finančne kontrole morskije odkrili tihotapstvo z alkoholnimi pijačami, zlasti pa z onimi, ki se proizvajajo na industrijski način, to je spirit in pivo. Menda so se pri tem okužili celo neki učenoljubni slebri. Vse te osebe pa se nimajo česa bati. Saj je znano, da tihotapstvo zastarajo po trošarinskem zakonu po teku enega leta od časa izrešenega dela. Če si tako spretel in znaš svoje hlapec obdržati pri dobri volji skozi dobo enega leta, da te ne izdajo, mirna Bosna. Nič hudega se ti ne zgodi, dobiček si pa le imel. In nato: Ne oparaj me, odkod prvi milijon, kajti vsi nadaljnji so poslano pridobljeni. In spustij sedmo božjo zapored — ne kradi, da ne vzameš — recte ukradeš meni tega, kar sem jaz drugim ukradel.

Ali bi ne bilo prav in pošteno, da se ta enoletna doba z bodočim finančnim zakonom podaljša vsaj na osem let in to z celovitostjo za nazaj?

In če se to ne da izvesti o državnem trošarinskem zakonu, naj bi se uvedlo vsaj za občinske in banovinske trošarine, kajti baš na teh dveh avtonomnih oblasteh teži vsa socialna skrb za reveže in vsaj teh dveh se ne bi smelo okraštiti.

Koledar

Sobota, 11. januarja: Higin, papež: Pavlin Oglejski, škof.

Novi grobovi

† Na Jesenicah je po hudi bolezni mirno v Gospodu zaspal g. Franc Keršič, oficial ravnateljstva drž. železnice. Pokopali ga bodo danes ob 3 popoldne na jeseniškem farnem pokopališču. Naj mu sveti večna luč! Žalujemo naše iskreno sožalje!

† V Lokavcu pri Ajdovščini je umrla gospa Terezija Čopič, mati prof. Venceslava Čopiča. Naj v miru počiva; žalujemo naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Premeščeni so sodnijski pisarniški zvaniki: Cimperman Josip iz Krškega k okrajnemu sodišču v Ljubljano, Wagner Josip iz Radeč v Krško, Nuncić Anton iz Šmarja pri Jelšah v Kranjsko goro in Kapitler Ivan iz Kranjske gore v Radeče. Premeščena sta tudi sodna služitelja Učak Ivan iz Celja v Ljutomer in Vipotnik Leopold iz Slovenskih Konjic v Radovljico.

Naj bo stara al pa mlada
vsaka pije „Naš čaj“ rada
Čez fare tri devet vasi
„Naš čaj“ vse druge prekosi.

— Lepa božičnica ob meji. Na dan sv. Treh kraljev je priredila obmejna narodna šola v Sv. Križu nad Mariborom uspešno božičnico, na kateri je bilo obdarovanih 60 otrok s potrebnimi obleko in deloma tudi z obutvijo. G. šolski upravitelj je mladini uvodoma obrazložil pomen in važnost obmejnih božičnic. Nato je šolska deca nastopila v nad vse ganljivi M. Skrbinkovi božični igri „Pod božičnim drevesom“. Sledile so razne priložnostne deklamacije in nastopi pred jaslicami in božičnim drevesom, nakar je angel razdelil bogate darove. Vsem blagim dobrotnikom — Ciril Metodovi družbi, kr. banskim upravi, g. trgovcu Trpinu iz Maribora, g. Sosterju Adolfu, mehaniku iz Maribora, g. Gustinčiču iz Maribora, g. podžupanu mariborskemu Fr. Žebotu, kraj. šol. odboru Sv. Križ, kožarski Posojilnici Sv. Križ, g. domačemu župniku Fr. Krenu, županu občine Jožetu Hladcu in posestniku Hauptmannu Frančku za dane podpore v denarju, oziroma v blagu »Bog plačaje!« Isti velja vrlenu učitelstvu za njihov trud in delo pri izvršitvi tega velikega dela — Le škoda, da kažejo Križančani za take prireditve tako malo zanimanja, kar je pokazal zelo slab obisk te prelepe prireditve.

Pri ljudeh višje starosti, ki trpe na nerednem čiščenju, nudi pogosto naravna

Franz-Josefova

grenka voda, zaužita skozi osem dni dnevno po 3–4 kozarce, zaželeno odprtie in s tem trajno polajšanje. Zahtevajte povsod **Franz-Josef-ovo** vodo.

Ogl. reg. S. br. 20474/35.

— Gradnja carinskega poslopja. Tehnični oddelek banske uprave je izdelal načrte in razpisal oddajo del za gradnjo carinskega poslopja na Kalcah pri Logatcu. Dela so proračunana na 99.936 Din.

— Revizor štajerskih občin v zaporu. V St. Ilju so aretirali orožniki 35 letnega brezposelnega moškega, ki se je izdal za banskega revizorja ter je revidiral občine po mariborski okolici. Za svoj posel je zahteval 50 Din, kar so mu občine rade izplačevale. Nedavno pa je banska uprava zvedela za tega revizorja ter naročila orožništvu, da ga aretirajo. Odpeljali so ga v Ljubljano.

— Odgovor zobotehnikov »Homatološkemu glasniku«. Prof. dr. Jirasek je med drugim izjavil: »Narodno zdravje ni v nevarnosti, če bo izpeljana revizija zakona o zobozdravnikih in zobotehnikih, ampak morebiti bi zdravniški stan gnetno oskodoval...« Če se hoče gospoda okrog »Homat. glasnik« o resničnosti te izjave prepričati, naj si ogleda brošuro: »Wie sieht die zsl. Zanteknikerfrage in Wirklichkeit aus?« Leto 1934, zadnja stran, drugi odstavek!

— Vid Vaših oči si obvarujete le z optično čistimi brušenimi stekli, katere si nabavite pri strokovnjaku Fr. P. Zajcu, izprašan optik, Stari trg 9, Ljubljana.

V smrt sta hotela

Maribor, 10. januarja.

V Metavi pri St. Petru se je pripetil danes zjutraj dogodek, ki je odmeval tudi v Mariboru. Dvoje mladih ljudi si je skušalo s strelji iz samokresa končati življenje. Okrog 11. popoldne so odjeknili strelji iz male sobice v viničariji v Metavi št. 25 pri St. Petru. Ljudje, ki so strelje slišali, so našli v sobi v krvi ležeča 22-letnega hlapca Ivana Klemenčiča ter 22-letno viničarsko hčer Jospino Sedič iz Grašove št. 7. Oba sta imela rane na prsih. Fant je dobil strel v desno stran, dekle pa v levo, obema pa sta krogli obitli v pljučih. Bila sta oba še pri življenju in zaradi tega so bili nemudoma poklicani na pomoč mariborski reševalci, ki so ju prepeljali v bolnišnico. Upajo, da ostaneta pri življenju.

Ljubljana

— Sv. maša za turiste in izletnike bo jutri v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob pol sedmih.

— Veseloigra »Oj, zlata prostost« na odru Rokodelskega doma. Kot deseto predstavbo v sezoni bodo uprizorili rokodelski pomočniki jutri zvečer veseloigro »Oj, zlata prostost«. Igra je polna komičnih zapletljivosti, zelo zabavna in zanimiva. Pri prvi uprizoritvi je popolnoma uspešna. Tudi jutri smemo pričakovati, da bo vsakdo z igro zelo zadovoljen in da jo bo želel še večkrat videti. Režija je v spretnih rokah g. Janka Novaka, vse vloge imajo pa priznani dobri igralci. Prosimo, da si občinstvo oskrbi vstopnice v predprodaji, ki bo jutri od 10–12 v Rokodelskem domu, Komenskega ulica št. 12. Pričetek igre je zvečer ob pol 8.

— Izredno slavnost pripravljajo jutri v nedeljo, 12. januarja, hvaležni otroci svoji spoštovani materi, gospej Mariji Ogrincovi, ki obhaja osemdesetletni svojega rojstva. Njen mož, ki je bil paznik v prisilni delavnici, ji je umrl že pred prevratom l. 1918. Vzredila je štiri sinove in pet hčera, ki so vsi dobro preskrbljeni. Se mnogo let!

— Krajevni odbor JRZ za trnovski in krakovski okraj sporoča, da pošlje tajništvo za ta okraj v lokalno Karunova ulica 14 vsako nedeljo in praznik od 10 do 11. Tam se dobe vse informacije in sprejemajo člani.

— Član slovenske drame g. Daneš Josip praznuje 17. t. m. 35 letni jubilej svojega plodovitega oderskega dela. Nastopi v igri »Pesem s cestec«, ki jo režira g. B. Stupica.

— Letošnji nabori. Mladenci, rojeni leta 1916, pridejo letos k naboru ter se morajo v ta namen nemudoma zgledati v vojaškemu uradu na Ambroževem trgu. — Mladenci, rojeni leta 1918, se vpišejo letos v voj. razvidnico ter se morajo v ta namen do konca januarja zgledati v vojaškemu uradu na Ambroževem trgu. — Dosluzeni vojniki do 50. leta starosti, ki mislijo, da so iz kakršnegakoli razloga postali nesposobni za opravljanje voj. službe, naj se v svojo pregleda zgledajo meseca januarja v vojaškemu uradu na Ambroževem trgu. — Naborniki rojstnih letnikov 1909 do 1915, ki doslej sploh še niso bili pri naboru, ali pa so bili oglašeni za časovno nesposobne, pridejo letos k naboru ter se morajo v ta namen tekom januarja prigraditi v voj. uradu, če doslej ondi še niso prijavili svojega sedanjega stanovanja.

— Planinčeva doživlja. V poslednjih letih je bilo malo predavanj o naših gorah. Saj jih je skoro vsak poznal, toda ve o njih malo, ker se ni doživel ničesar resničnega v njih. Dr. Miha Potočnik, doma izpod samih gorskih velikanih, je imel svoj drugi »dom« tam v skalah, sredi strmih sten in ostrih grebenov, je na svojih planinskih pohodih doživel in izkusil marsikaj, o čemer se niti ne sanja nedelnemu turistu, ki pozna le uhojeno — zavarovano pot. Miha je humorist in v svojem prijetnem alpinističnem kramljanju nam bo pripovedoval 14. januarja zvečer v dvorani Delavske zbornice o svojih doživljajih in izkušnjah v gorah. Videli homo krasne posnetke naših planin v okolici 100 diapozitivih. Vstopnice so v predprodaji pri tt. »Alpina« in Kolb & Predalič.

— Prosvetno društvo Trnovo ponovi v nedeljo, 12. jan. svojo otroško prireditev »Najmlajši imajo besedo«. Pri prvi uprizoritvi je ta nastop naših malčkov bil deležen velikega odobravanja. Zato vabimo k ponovitvi vse, ki se hočejo naučiti ob vselem otroškem petju, rajanju in igranju. Začetek ob 3., konec ob 5.

— V Ljudskem domu v Mostah bodo igralci Prosvetnega društva v nedeljo, 12. t. m., ob 8. zvečer igrali veseloigro v treh dejanjih »Veseli ljudje«. Na videnje!

— Preteklo leto 1520 stanovanjskih odpovedi. Pri okrajnem sodišču v Ljubljani je bilo lani podanih 1520 stanovanjskih odpovedi, za okoli 100 več kot predlanskim. Mnogi hišni gospodarji so odpovedali najemnikom, ker so jim bili najemnine dolžni za več mesecev, nekateri celo za 1 leto. Neki gospodar je odpovedal, ker najemnik ni hotel podpisati najemne pogodbe. Mnogo je bilo odpovedi, ker so najemniki delali po hji kraval, se prepirali in psovali gospodarja ali njegovo rodbino. Nekaterim je bilo stanovanje odpovedano zaradi nedostojnega vedenja.

— Kino Kodeljevo igra danes in jutri dvojni spored: »Čudoviti otrok« (Shirley Temple) in »V zadnjem trenutku« (George O'Brien).

— Biva ponesrečena. Na Ižanski cesti je včeraj sekla dva 63-letni sluga Jož. Šimenc. Med delom se je tako močno vsekala v levo roko, da je moral v bolnišnico. — Tja so pripeljali včeraj tudi 25-letno Franciško Kraljevevo, služkinjo iz Notranjih gor. Kraljeveva je padla po stopnicah ter si zlomila levo nogo.

— Goljufov inkasant. Ljubljanski dnevniki so zadnje čase imeli kaj brihtnega in podjetnega »zastopnika«, s katerim pa uprave listov niso nič preveč zadovoljne. Mož namreč ni imel pooblastila od nobenega lista, pač pa je kar na svojo roko nabiral inserate, kasiral sproti denar, kasiral tudi naročnika in podobno. Samo na račun enega dnevnika je pri neki stranki kasiral 400 Din, ki jih uprava lista seveda nikoli ni videla. Moza, nekoga R. A. iz Ljubljane, je policija izsledila in aretirala. Zdi se pa, da je po mestu še več takih goljufov, zakaj uprave listov dobivajo pogosto pritožbe. Dobro bi bilo, da bi stranke od neznanih inkasantov zahtevale najprej legitimacijo, preden jim izročijo denar.

— Zalostna slika. V Ljubljani se od časa do časa pojavlja neka srednje stara beračica, ki ima s seboj 2 leti starega otroka. Beračica je zelo predrzna, ustavlja kar pasante na cesti, jim moli v cunje oblečenega otroka nasproti, hodi po javnih lokalih, nadleguje stranke na domu, sploh berači, kjer more. Je to 40-letna Ivana R. z Vrhnike. Te dni je zopet beračila po ljubljanskih ulicah. Marsikdo ji je dal kakšen dar, samo, da se je odkrižala, in marsikomu se je zasmilil tudi otroček v rokah take matere. Ženska pa je priberačeni denar sijajno uporabila. Napila se je namreč žganja in vina v taki meri, da je z otrokom vred na cesti padla. Ljudje so jo morali pobrati, toda vmes je posegla policija, ki je pijano beračico aretirala in spravila v zapor. Otroka je policija izročila v Dočji dom, kjer bo ostal, dokler oblasti ne najdejo končne rešitve malčka iz rok take matere.

Pridobivajte novih naročnikov!

Maribor

— Pianist dr. Roman Klasc, naš ožji rojak s Pragerskega in profesor klavirja na Matični glasbeni šoli, se bo predstavil mariborskemu občinstvu s lastnim klavirskim koncertom dne 16. t. m. v dvorani Grajskega kina.

— Propaganda za naše Pohorje. Zadnje turistično izvestje, ki ga izdaja ministristvo trgovine v več svetovnih jezikih, prinaša obsežen in lep opis zimskih krasot našega Primorja.

— Obrtno gibanje v decembru. Izdanih je bilo v decembru 11, izbranih pa 7 obrtnih pravic.

— Smrt kosi. V Smetanovi 20 je umrla v starosti 73 let vdova po posestniku ga. Jerica Rozina. V Primorski 10 je pobrala smrt 69letno go. Marijo Bombek. Naj počiva v miru.

— V poravnavi. Okrožno sodišče je odobrilo uvedbo poravnalnega postopanja pri tvrdki »Luna« v Mariboru. Narok za sklepanje poravnave je 12. februarja 1935. Dolžnik ponuja 50% v 18 mesečnih obrokih.

— Davčna uprava za mesto Maribor opozarja, da so s 1. januarjem zapadli v plačilo l. četrtletni obroki zgradarine, pridobnine, rentnine, družbenega davka, davka na neoznežene osebe, davka na poslovni promet in vojnice ter l. polletni obrok zemljarine. Omenjene davke je treba poravnati najkasneje do 15. februarja.

— Smrtna žrtev. Pred nekaj dnevi so pripeljali iz Mostnega pri Poljčanah v mariborsko bolnišnico 39letno Terezijo Klajnč. Njen lastni brat ji je v preprihu za neko dedščino presekala s sekuro lobanjo. V mariborski bolnišnici ji niso mogli več pomagati ter je v četrtek popoldne izdihnila.

— Ustanovitev foto-kluba v Mariboru. V četrtek zvečer je bil v sobi hotela »Orele« ustanovni občni zbor foto-kluba v Mariboru. Zbralo se je lepo število fotoamaterjev, ki so izvolili za svojega predsednika odvetniškega koncipienta dr. Goričarja, za podpredsednika Romana Valesa, za tajnika geometra Viktorja Poharja, za blaginika g. Deklevo, za gospodarja Antona Vutolena. Odbornika sta Albert Eger in Vladimir Korbar, namestnika pa Franc Mačus in Ing. Viktor Vičič. Za revizorja sta bila izvoljena prof. Franjo Škof in Marjan Toroš. V razsodišču so dr. Otmar Cvirn, Vladimir Bertonec in Rudolf Polak. Vpisnina znaša 20 Din, članarina mesečno 5 Din, za dijak 3 Din. Sprejemali se bodo samo člani, katerih slike oceni posebna komisija. Klub namerava osnovali lasten laboratorij za svoje člane.

— 5760 oseb je v preteklem letu iskalo pri mariborski borzi dela zaposlitve, dobilo pa je delo samo 1438 ljudi. V vsem letu je izplačala borza dela 457.899 din za podpore, od tega 69.580 din za polovične voznine.

— Izgubljena je bila listnina s 317 din, legitimacijo ter odrezki finančnega ravnateljstva. Najdelti naj jo odda proti nagradi v upravi našega lista na Koroški cesti 1.

— Občni zbor SK Železničarja se bo vršil dne 25. januarja 1935 ob 20. uri v klubskih prostorih pod tribuno na igrišču (Tržaška cesta).

— Poročili so se v Mariboru: Pavel Cibej in Ana Hribcnik, Cimperman Anton in Frida Fink, Franc Sebeček in Lucija Košica, Ivan Lamut in Jožeta Nežič, Franc Zmagaj in Marija Tomič, Jakob Rojko in Franciška Unger, Franc Kerle in Terezija Gril, Franc Emeršič in Marija Sever. Bog daj srečo!

— Ribe na trgu. Včeraj so prodajali mole po 22–26, barbone po 32, kalamaje po 26, jegulje po 24, sardone po 10 in hobotnice po 13 din za kg.

— Unjena denarnica z zlato verižico se je zgubila 8. jan. ob 5 popoldne pri trafiki nasproti tvrdki Bata, Aleksandrova cesta. Oddati: Hinko Sax, Grajski trg — proti nagradi.

Težave JNS v St. Ilju

Kandidatna lista JNS v St. Ilju v Slov. gorah ima res smolo. Mariborsko sodišče je njeno listo že tretjič vrnilo predlagateljem v po-pravo, ker vsak dan odpove nekaj kandidatov. Lista JRZ pa je že bila kar prvi dan potrjena in niti en kandidat ni odstopil, dasi so pritiskali nanje JNSarji z vsemi silami. — Dops v mariborskem »Večerniku« glede volitev v St. Ilju ima samo ta uspeh, da bodo še taki, ki bi sicer ostali doma, volili kandidata JRZ g. Swatyja. Dopsnik »Večernik« je dobro znana osebnost ter ga prav ljudno opozarjamo na njegove rodoljubne čine, ki jih je vršil v znani zadevi z g. duh. svetnikom Evaldom Vračkom!

Celje

— Proračunska seja okrajnega cestnega odbora. V četrtek popoldne je imel celjski okrajni cestni odbor v prostorih cestnega odbora na okrajne glavarstvu plenarno sejo, pri kateri je razpravljalo o proračunu za leto 1936/37. Proračun je bil sprejet, kakor je bil predložen Proračun predvideva 2.794.000 Din izdatkov in 1.684.400 Din dohodkov. Primanjkljaj znaša 1.109.600 Din in se bo kril z 20% doklado na direktne davke. Ob zaključku seje je bila soglasno sprejeta resolucija, ki jo je predlagal predsednik cestnega odbora g. Mihelič in v kateri je izražena želja, naj dobe okrajni cestni odbori čim širšo avtonomijo.

— Celjska trgovina v letu 1935. Preteklo leto je bilo pri mestnem Združenju trgovcev na novo prijavljenih 23 trgovskih obratov, 30 pa izbranih, od teh devet vsled smrti. S 1. januarjem je mestni gremij prevzel 94 članov s 111 trgovskimi obrati s teritorija bivše okoliške občine. Ti novi obrati imajo 98 uslužbencev, med temi je 13 trgovskih vajencev.

— Ukinitve zasebnih klavirjev. Tukajšnji mestni svet je v svoji seji dne 12. decembra 1935 sklenil obvezno uporabo mestne klavirnice za klanje za javno potrošnjo na vsem teritoriju mestne občine celjske. Proti temu sklepu so dopustne pritožbe na kr. bansko upravo v Ljubljani, ki bi jih bilo vlagati v 15 dneh. Rok za pritožbo prične teči po preteku 5 dni po dnevu objave razglašane na uradni deski mestnega poglavarstva. Pravico do pritožbe ima vsak član mestne občine celjske, ki smatra, da sklep nasprotuje veljavnim zakonom in zakonitim nalogom oblastev.

— Prihodnja redna seja mestnega sveta celjskega bo v petek, dne 17. t. m. ob 6 zvečer z dnevnim redom: poročila odborov.

— Fantovski odsek KPD ima v nedeljo, dne 12. t. m. ob 9 popoldne v Domu skupni članski sestanek. Na sporedu je zdravniško predavanje o nalezljivih boleznih.

— Umrla je v visoki starosti 83 let posestnica Paravan Katarina na Ostrožnem. N. v m. p!

— Kalobje. Letošnje šolsko leto se je revnim otrokom na božji razdelila večja količina raznovrstnega blaga. Da je prireditelj imela tako možen efekt, gre predvsem zaslugi kr. banskim upravi, Karlu Jančiču, trgu iz Maribora, trgovcem Šimeckiju, Hladinu, Petku, vsem iz Celja; R. Grasselju iz Slivnice in M. Salobirju iz Kalobje. Vsem darovalcem v imenu šolskega vodstva in obdarovancev najlepša hvala. — Narodna šola, Kalobje.

Črešnjevec pri Sl. Bistrici

Srebrni jubilej župnikovanja veleč. g. Alojzija Zamuja. Župnija Črešnjevec je te dni obhajala 25-letnico župnikovanja svojega priljubljenega dušnega pastirja. — Gospod jubilar je lep vzgled duhovnika, ki že 25 let pase duše v lepem razglednem Črešnjevcu. Njegov nastop in duhovniški značaj je namreč tako

ljubezniv, da ga poleg svojih faranov spoštuje in ljubi tudi širna slovenjebistiška okolica in vsi, ki ga poznajo, duhovniki in verniki. Rojen je bil 28. maja 1877 v Križevcih pri Ljutomeru, v fari, ki je dala lavantinski škofiji v zadnjem času največ odličnih duhovnikov: doktorjev, profesorjev, ki vzemajo v škofiji odlična mesta. Gimnazij-ske in bogoslovne študije je dovršil z odličnim uspehom v Mariboru. V tretjem letniku bogoslovja je bil dne 20. julija 1902 posvečen v mašnika. Prva njegova kaplanska služba je bila v župniji Črešnjevec, kjer si je pridobil že takrat srca vseh. Vsem je postal vse. Nato je kaplanoval v Radgoni, a le malo časa, nakar je bil premeščen na Vrnsko, kjer je postal v trgu in okolici tako priljubljen, kakor najbrž še nobeden izmed tam službojočih kaplanov-katehetov. Ko je bila izpraznjena župnija Črešnjevec, je Previdnost božja njega postavila za stalnega klicarja proti zvezdičen in to v kraj, kjer je bil upeljan v dušnopastirsko službo. Le tu je bil kot župnik umesčen l. jan. 1911. Prvo njegovo delo je bilo posvečeno dušam župljanov. Goreč je v svoji dušnopastirski službi, kot slovit pridigar in katehet deluje med nami že 25 let. Ni čuda, da stojijo za njim razen par izjem skoro vsi župljani kot en mož. Njegov župniji ni treba pogostih misijonov in duhovnih vaj, ker zna sam odlično misijonirati v cerkvi, v šoli, na izprehodih, hišnih obiskih in pri bolniških posteljah. Njegove iz rahlega in nežno čutečega srca prihajajoče besede krepijo, blažijo, ogrevajo, dvigajo in ganejo do solz tudi trdo srce. Gostoljubnost jubilarova in njegove blage sestre Jule je znana daleč naokoli. Obenem je gospod tudi borbena narava, ki ne pozna strahu in klečeplaziva. Kaj čuda, da se je za njegov jubilej vsa fara najskrbneje pripravljala, da se na dan jubileja pokloni svojemu duhovnemu voditelju. Zvečer se je ob luči zvezdic, ki jih je priglazo dobrotno nebo, vršila prisrčna podoknica. Na dan jubileja se je ob 10 razvil spoved izpred župnišča proti cerkvi. Oddaljena župniška cerkev je bila vezana z župniščem s slavnostnim spovedom. Vršili so se pozdravi, častitke, zahvale in vroče želje mož, deklet in šolske mladine. Ob prihodu v cerkev je stopil na prižnico dekan g. Jože Ozimič, ki je v lepem govoru poudarjal zlasti tri točke slovesnosti in sicer: kot dan veselja, zahvale in še trdnostnega zedinjenja med župnikom in farani. Obenem pa je prečital častitke in priznanja za jubilarovo plodovito delovanje in črešnjevski župniji, ki je dospelo od prevzvišenega knezoškofa g. dr. Ivana Jožefa Tomažiča. Pohvalni dekret je naglašal njegovo vzorno dušnopastirsko delo in njegovo skrb za lepoto tukajšnjih cerkva in zlasti njegova globoko zamišljena premišljevanja, ki jih daje kot duhovni vodja na sestankih duhovnikov slovenjebistiške dekanije. Nato je g. slavljence opravil ob asistenci č. g. dekana in gg. župnikov Zgornje Polskave in Slov. Bistrice slovesno sv. opravilo, med katero je ubrano popeval domači cerkveni pevski zbor.

Slovesnost bo ostala vsem črešnjevskim faranom v neizbrisnem spominu. G. župnik. Vaši farani Vam ob jubileju kličejo: Bog Vas obrani v naši sredi in blagoslovljaj Vas še plemenito in plodonosno delo med nami in daj, da bi dočakali v naši sredi še svoj mašniški in pa župnikovanski jubilej!

Ptuj

Rojstni dan Nj. Vel. kraljice Marije smo v Ptuj proslavili na svečan način. V prostirski cerkvi se je vršila ob 8. uri slovesna sv. maša z zahvalno pesmijo, ki jo je daroval infilirani proš g. Ivan Greif. Slovesne sv. maše so se udeležili predstavniki vseh vojaških in civilnih oblasti, ter zastopniki društev in korporacij ter mnogo občinstva. Mesto je bilo v zastavah.

Darilo Protituberkuloznemu dispanzerju. Tovarnar g. Pavel Pirich je namesto venca na krsto svojem umrlega nastavljenca Franca Plavčaka podaril 200 Din Protituberkulozni ligi za dispanzer v Ptuj.

Nalezljive bolezni. V Ptuj se je pojavila davica in so morali že nekaj otrok spraviti v izolirnico tukajšnje bolnišnice.

Sprejem porodnic. Porodnice se do preklica ne sprejemajo v ptujsko bolnišnico.

Gledališka predstava. Na dan sv. Treh kraljev so priredili v ptujski hiralnici Finžgarjevo burko »Vse naše«. Kot igralci so nastopili fantje nameščenci hiralnice in bolnišnice. Svoje vloge so prav dobro izvedli. Nato je sledila žaloigra »Brez zajtrka« in »Geta prvič v Ptuiu«, ki so jo vprizorila domača dekleta v preisknem narečju. Tudi ti dve igri sta brezhibno uspeli, kar je zasluža usmiljene sestre Flore. Razen hiralcev in nekaterih bolnikov se je predstav udeležilo tudi veliko občinstva iz mesta in okolice.

Dolnja Lendava

Tukajšnji kavarar g. Milan Knežević je obhajal v četrtek, dne 9. t. m. krstno slavo. Za ta dan si ni povabil številnih svojih znancev in prijateljev, ampak se je spomnil najbednejših otrok ter je dal 14 revnim otrokom obilno kosilo. Dal Bog, da bi našel njegov plemeniti čin mnogo posnemalcev ob raznih takih slovesnih prilikah.

Stari trg ob Kolpi

V naši župniji je bilo lani rojenih 36, umrlo 32, oklicanih 10 parov, poročenih 8 parov. Najvišja starost je bila dosežena nad 90 let, kar priča o zdravem podnebnju. — Pred kratkim je »Naša zemlja« pisala, da so Poljanci vsi »mačkoveci«. Nato ji odgovarjamo prav po poljansko: »Samo muči (molči)«, pa tiho bodite se bomo že pomerili, ko ga je več, kadar bo čas za to! Takrat vas ne bodo rešili ne koledarji niti letaki niti nemški niti polslovenski in polhrvatski.

Padec zaposlenosti v lesni stroki

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je izdal za meseca oktober in november lanskega leta statistiko svojih zavarovancev po strokah.

Iz statistike je razvidno, da je zaposlenost od oktobra na november padla v glavnem radi navedenih sezonskih industrij, t. j. industrija kamena in zemlje ter gradnji nad zemljo, narasla pa je zaposlenost v kovinski tekstilni in oblačilni industriji ter industriji kože in usnja.

Posebno zanima naše gospodarstvo gibanje zaposlenosti v lesni stroki. Zbrali smo podatke o povprečni mesečni zaposlenosti v tej stroki. Statistika povprečnega stanja zavarovancev po posameznih strokah se vodi šele od meseca julija leta 1932, dalje in prihajajo za prejšnja leta v poštev samo podatki dne 30. junija vsakega leta, ko je bilo splošno štetje članstva.

Lesno delavstvo je razdeljeno v dve skupini: 1. gozdnožagarska industrija ter 2. predelovanje lesa in rezbarstvo.

Po statistiki za 30. junija vsakega leta je bilo zaposlenih v teh dveh strokah delavcev:

	gozdnožag. predelov. lesa	
30. junija 1931	8647	5348
30. junija 1932	6366	4152
30. junija 1933	6391	3441
30. junija 1934	7308	3410
30. junija 1935	7001	3248

Delavsko zavarovanje v letu 1935

Po podatkih Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani je bilo število njegovih zavarovancev v zadnjih mesecih 1934 in 1935 naslednje:

	1934	1935	razlika
oktober	82.831	82.562	-269
november	81.526	82.109	+583
december	77.734	78.695	+961

Razvoj zaposlenosti je bil v zadnjih treh mesecih 1935 razmeroma ugoden, saj je število zavarovanih delavcev bilo večje kot v odgovarjajočem mesecu leta 1935. Vendar je treba počakati še na statistiko po strokah, ki bo pokazala razvoj po posameznih strokah in s tem dala pojasnilo za konjunktorno gibanje zaposlenosti delavstva. Padec delavskih mezd se ni ustavil. V oktobru je znašala povprečna delavska mzda 22,51, decembra pa samo še 22,36 din. To se je poznalo tudi pri skupni dnevni zavarovani mezdi. Skupna zavarovana mzda je znašala v decembru 1.780.000 din, kar pomeni v primeri z decembrom 1934 porast za 19.000 din.

Razvoj zaposlenosti v posameznih mesecih 1934 in 1935 nam kaže sledeča tabela:

	1934	1935
januar	70.591	72.688
februar	70.822	72.415
marec	74.106	74.018
april	77.375	77.412
maj	81.246	80.567
junij	83.003	82.490
julij	82.835	82.212
avgust	83.059	82.796
september	82.995	83.192
oktober	82.831	82.562
november	81.526	82.109
december	77.734	78.695

Iz te statistike je razvidno, da je bila zaposlenost delavstva v letu 1935 večinoma boljše, kot leta 1934. Izjemo tvorijo meseci: marec, maj, junij, julij, avgust in oktober, ko je bilo število zavarovancev manjše kot v odgovarjajočih mesecih v letu 1934.

Brezposelnost v Nemčiji narašča. V mesecu decembru je število brezposelnih v Nemčiji naraslo za 522.545 na 2.506.806, vendar je število brezposelnih še za okoli 100.000 manjše kot je znašalo decembra 1934.

Bodoče matere

morajo paziti, da se izognejo vsaki lenivi prebavi, posebno zaprtju z uporabo naravne

FRANZ-JOSEFOVE

grenke vode. Franz-Josefova voda se lahko zavzima in učinkuje že po kratkem času brez neprijetnih pojavov.

Reg. po min. soc. pol. in nar. zdr. S. Dr. 15482, 2. V. 29.

Iz tega pregleda je razvidno, da je bilo najslabše za lesno stroko v letih 1932 in 1933. V sredi leta 1934 se je komaj izboljšal, kasneje pa se je zaradi zaprtja trga v Italiji in vedno bolj naraščajoči avstrijski konkurenci zopet poslabšal.

Pregled do najpovprečnejšega časa pa nam daje ta-le tabela, ki izkazuje povprečno število zavarovancev v obeh omenjenih skupinah:

	govodnožag. predelov. lesa	
povpr. nov. 1932	5987	4099
" 1933	6288	3450
" 1934	6683	3371
" 1935	6208	3221

Zaposlenost v gozdnožagarski industriji je dosegla leta 1934, višek junija s 7438 delavci, od tedaj pa je stalno nazadovala in je znašala v januarju 1935 število zaposlenih delavcev v tej stroki samo še 5596. Zaradi sezonskih razlogov je v letu 1935 naraslo število zavarovancev v tej stroki do junija na 6778, od tedaj naprej pa nazaduje.

Bolj stalna je zaposlenost v industriji, ki se pečuje s predelovanjem lesa. Tu fluktuacije niso tako znatne in se je število zaposlenih v letu 1935 gibalo v posameznih mesecih med 2070—3300.

Decembrski podatki bodo pokazali nadaljnje poslabšanje položaja, da ne govorimo o januarjskih, ki bodo prinesli še znatnejše zmanjšanje zaposlenosti.

Izplačilo vlog pri Prastedionu. Prva hrvatska štedionica je s 7. januarjem 1936 prenesla na novi račun vse vloge na vložne knjižice in tekoče račune, ki dne 23. aprila 1935 niso presegale vsote 1000 din, in to z naraslimi obrestmi vred. To pomeni, da bo Prastedion od 7. januarja 1936 dalje vse te vloge v gotovini s pripadajočimi obrestmi vred izplačevala.

Dobave. Ravnateljstvo državnega rudnika Velenje sprejema do dne 15. januarja t. l. ponudbe za dobavo 70 kg elektrod in do dne 22. januarja t. l. glede dobave ogljenih krtačk za parne turbine BBC. — Splošni oddelek ravnateljstva drž. železnice v Ljubljani sprejema do dne 18. januarja t. l. ponudbe za dobavo 12.000 pol konceptnega papirja in 900 pol rjavega kartona.

Zanimanje za Slovenijo na Danskem. Zadnje čase se opaža znatno zanimanje iz Danske za naše kraje. Zveza za tujski promet v Ljubljani je prejela mnogo vprašanj ter je na številne naslove poslala obilo propagandnega materiala, tiskovnih, fotografij itd. Nadalje je najnovejši priročnik, ki ga je izdal danski avtor-klub, prinesel obširen pregled (na treh straneh) iz Jugoslavije, kjer opisuje predvsem prirodne lepote naših krajev in dela propagando za obisk naše države.

Pospeševanje konjunktura v CSR. Uradni list v Pragi prinaša uredbo o davčnih olajšavah za gradbeno delavnost (doslej so te ugodnosti veljale samo za popravila). Polg tega je za popravila ali gradbo novih hiš v dobi od 1. jan. 1936 do 30. junija 1936 dovoljena amnestija.

Českoslovaške težkoče z izvozom premoga v Italijo. Zadnje tedne so se dobave ostravskega premoga v Italijo zelo zmanjšale, ker so se pojavile težkoče pri plačilih.

Borza

Dne 10. januarja.

Denar

Neizpremenjeni so ostali tečaji Berlina, Curiha in Prage. Narasli so Amsterdam, Bruselj in Pariz, dočim sta popustila London in New York.

V zasebnem kliringu je avstrijski šiling na ljubljanski borzi narasel na 9,18—9,28, na zagrebški borzi na 9,175—9,275, na belgajski pa na 9,1648—9,2048. Grški boni so notirali v Zagrebu 29,40—30,10, v Belgradu pa 30 blago. Angleški funt je nadalje narasel v Zagrebu na 251,70 do 253,30, v Belgradu pa na 251,20—252,80. Španska pezeta je notirala v Zagrebu 6,69—6,79, v Belgradu pa 6,75 blago.

Nemške klirirne nakaznice so ostale na naših borzah zaradi intervencije Narodne banke neizpremenjene na 13,90—14,10.

Denarni zavodi so za italijansko liro (valuto) plačevali višje tečaje kot včeraj: 20,7—3,02, za dolar pa je zvišan tečaj na 49,50—50,00.

Ljubljana. — Tečaji s primom.
Amsterdam, 100 hol. gold. 2973,86—2988,46
Berlin, 100 mark 1756,08—1769,95
Bruselj, 100 belg 737,03—742,10
Curih, 100 frankov 1421,22—1431,29
London, 1 funt 215,70—217,75
New York, 100 dolarjev 4929,66—4965,98

Miniatori.

Drugi pomembni kranjski rokopis je iz l. 1491., spisal ga je Joannes von Werd de Augusta, po svojem okrasu pa je soroden izdelkom sodobne salzburske miniaturne šole.

Avtor zaključuje razpravo z ugotovitvijo, da v oltarnem in miniaturnem slikarstvu dominira izključno srednja Evropa s svojimi tedanjimi kulturnimi centri, v nasprotju s stenskim slikarstvom, kjer se opaža tudi vpliv južnega kulturnega območja.

S tem je prvi zvezek Monument zaključen, k pomembnosti tega prvega zvezka kot celote, pa se bomo še povrnil.

s. m.

Casopis za zgodovino in narodopisje. XXX. snopič 1-2

S tem dvojnimi snopičem stopa in druga slovenska zgodovinska revija, glasilo Zgodovinskega društva v Mariboru v svoje trideseto leto. Pač razloga dovolj, da obrani svojo samostojnost brez ozira na to, da se tudi sicer zanima predvsem za raziskavanje štajerske kulturne zgodovine, dočim je ljubljanski »Muzejski glasnik« vse bolj glasnik slovenskih centralnih zgodovinskih problemov. — Mariborsko zgodovinsko društvo je pod predsedstvom dr. Kovačiča ter tajništva dr. Baša, obeh izredno delavnih znanstvenikov, tudi nenavadno delavno ter ima svoje podružnice še v Ptujju in najmlajšo v Prekmurju. Po uspehu bi moglo služiti v vzgled tudi drugim slovenskim znanstvenim društvom.

Pa tudi po svoji notranji vrednosti stoji na visoki stopnji, nikakor ne več provincialni. V tej številki odpira trideset letnik dr. Grafenauer z zanimivo razpravo o »Gutsmannovem besednjaku in njegovi zbirki pregovorov, rek in priključ, s katero dopolnjuje Breznikove razprave o predlogah naših slovarnikov. Grafenauer skuša ugotoviti pravo predlogo G-u, ki je morala biti le nemško-latinski slovar ter je mnenja — po natančni analizi — da je to bil Nierenbergerjev Alfabetarius. Pregovorov pa G. ni prevajal po nemškem, temveč po narodnem izročilu ter so nekateri — izpi-

Pariz, 100 frankov 289,11—290,55
Praga, 100 kron 181,33—182,44

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 1.055.721 Din.

Curih, Belgrad 7, Pariz 30.3025, London 15.1825, New York 307, Bruselj 51.775, Milan 24.50, Madrid 42.05, Amsterdam 208.80, Berlin 123.70, Dunaj 57.20, Stockholm 78.30, Oslo 76.30, Kopenhagen 67.80, Praga 12.74, Varšava 58, Atene 2.90, Carigrad 2.45, Bukarešta 2.50, Helsingfors 6.69, Buenos-Aires 0.8275.

Vrednostni papirji

Položaj na tržišču državnih papirjev je ostal neizpremenjen, tudi tečaji so ostali na včerajšnji višini. Promet je slejkoprejš slab.

Ljubljana, 7% inv. pos. 75—77, agrariji 44—46, vojna škoda promptna 353—356, begl. obv. 60—62, 8% Bler. pos. 79—81, 7% Bler. pos. 70—72, 7% pos. Drž. hip. banke 80—82.

Zagreb, Drž. pap.: 7% invest. pos. 76—78, agrariji 44—46,50, vojna škoda promptna 354—355 (354, 355), 1., 2., 3. 355 den., begl. obv. 60,50—61,25, dalm. agrariji 60—60,50, 8% Bler. pos. 80—81, 7% Bler. pos. 70,75—71,50, 7% stab. pos. 77,50—78,50. — Delnice: Priv. agr. banka 227—229, Osj. sladk. tov. 130 bl.

Belgrad, Drž. pap.: 7% invest. pos. 79, bl., agrariji 46 bl., voj. škoda promptna 353,50—354,50 (353, 354), begl. obv. 64—64,40 (64,40, 64,30), ult. jan. 62,25—62,50, 8% Bler. pos. 80—81, 7% Bler. pos. 70,75—71,50, 7% pos. DHB 80 den. (80), 7% stab. pos. 77—78 (8). — Delnice: Narodna banka 6400—6500, Priv. agr. banka 228,50—229 (228, 228).

Žitni trg

Na žitnem trgu vlada mrtvilo. Cene so popolnoma neizpremenjene, kakor tudi tendenca.

Ljubljana, Pšenica bč. in ban. 78 kg 2% 172,50 do 175, koruza časa primerno suha s kval. gar. nakl. postaja 112—115 prekmurska 118—120, oves slav. 137,50—140, moka nišla bč. in ban. 270—280, št. 2 250—255, št. 5 230—235, otrobi debeli bč. 110—115.

Novi Sad, Otrobi bč., sr. in bn. 87,50—90. Vse ostalo neizpr.

Sombor, Pšenica bč. okol. Sombor 165—167. — Otrobi bč. 94—96. Vse ostalo neizpr. Tendenca vzdržana. Promet 20 vag.

Živina

Mariborski svinjski sejem. Na današnji svinjski sejem je bilo pripeljanih 146 svinj. — Cene so bile sledeče: prašiči od 5—6 tednov stari 65—80 Din. 7—9 tednov 90—120 Din. 3—4 mesece 140—200 Din. 5—7 mesecev 220—280 Din. 8—10 mesecev 340—450 Din. nad 1 leto stari 560—900 Din. Kilogram žive teže so plačevali po 5,25—6 Din, kg mrtve teže 6—9 Din. Prodanih je bilo 74 svinj.

Ptujski živalski sejm. Prvi konjski in goveji sejem v letošnjem letu, ki je bil v torek, 7. t. m., je bil razmeroma dobro založen, kupčija pa je bila srednja. Prignali so 105 volov, 174 krav, 11 bikov, 34 juncev, 52 telic, 3 teleta in 211 konj, skupaj 593 glav živine. Od teh so prodali 189 glav. Ena partija konj je bila prodana v sosedno Avstrijo. Povprečne cene za 1 kg žive teže so bile naslednje: voli 2,50—3,50 Din, krave 1—2,25 Din, biki 2—2,25 Din, junci 2—2,50 Din, telice 2—3,50 Din; konje so prodajali po kakovosti, in sicer od 200—3000 Din, žrebeta pa od 500—1500 Din komad. Cene goveji živini so ostale od zadnjega sejma neizpremenjene in so še vedno zelo nizke. — Prihodni konjski in goveji sejem bo 21. t. m.

Svinjski sejem v Ptujju, ki je bil v sredo, dne 8. t. m., je bil srednje založen, kupčija pa je bila slaba. Prignali so 195 velikih svinj in 29 prašičkov, skupaj 224 ščetinarjev. Od teh so prodali 62 komadov. Povprečne cene za 1 kg žive teže so bile sledeče: prašutarji 4,25—4,50 Din, mastne svinje 5—5,50 Din, plemene 4,25—4,50 Din; prašičke, stare 6—12 tednov, so prodajali po kakovosti od 60—120 Din komad. Cene svinjam so ostale od zadnjega sejma neizpremenjene. Prihodnji sejem za prašiče bo v sredo, 15. t. m.

Novo meslo

Vlomilec Urbanč bo za poizkus umora nad paznikom Ludvikom Tešarjem in za pobeg iz kaznilnice ponovno sojen dne 17. januarja.

»Matajev Matija«. Burko v treh dejanjih uprizori dram. odsek Prosv. društva, dne 12. t. m. ob 8 zvečer v Prosv. domu. Cene običajne.

Režiser:

Gospa Ljubč, Vi ste izključeni od nadaljnega filmanja radi neprestanega kašljanja

ker odkar se dobi

Bronhi bonbon

se lahko kašelj prebreči

PROIZVOD: »UNION«, ZAGREB.

Naznanila

Liubliano

1. Para St. Cirila in Metoda priredi vslet praznikov šole v ponedeljek, 12. jan. 1936 vsod ročni nastop sestade. Tudi ob tej priliki se bo vrnilo predavanje, Kat. A. mož je sklenila, da v bodočem najbo obravnava odgojna, verska, družabna, športna in podobna vprašanja. Kdor mladino ljubi, na teh sestankih ne bo manjkal. Priidite in pripeljte svoje prijatelje in znance, saj se prav gotovo obogatite z marsikaterimi dobrimi nasvetom broslaplano. — Moški krožek K. A.

1. Dvorana Filharmonične družbe je kakor nadež za izvedbo komornih koncertov, saj je znano, da daleč naokrog ni tako akustične dvorane kakor pa je naša na Kongresnem trgu. V ponedeljek, dne 13. t. m. ob 30. uri v njej koncert, ki nam bo nudil široki umetniški užitek. Nastopil zbor Zagrebških madrilistov pod vodstvom Mladena Pozajida. Njegovci člani so se v z vsjo ljubeznivostjo posvetili komornemu zborovemu petju ter izvajajo dela, ki jih v Ljubljani sploh še nismo slišali. Predprograja vstopne za koncert v knjižarni Glasbene Matice. Cene od 30 Din navzdol.

1. Zdrženje jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov — sekcija Ljubljana vabi na predavanje, ki bo v torek dne 14. januarja ob 30. uri v društvenem lokalu na Kongresnem trgu 1, II. nadst. Predavati bo g. dr. ing. Miroslav Kasal o temi: »Duh in praktična pomen novih jugoslovanskih predpisov za armirani beton (švicarski predpis iz leta 1933)«. Vabljeni so člani in vsi, ki se zanimajo.

1. Kino Kodeljeva igra danes ob 30 in jutri ob 17. in 20. dvojni spored: »Čudoviti otroci« (Shirley Temple) in v »najemnem trenutku« (George O'Brien).

1. Našo službo imajo lekarnar: dr. Piccoli, Tyrseva c. 6; mr. Ročevar, Celovška c. 62 in mr. Gartner, Moste.

Celie

1. Praški kvartet (bivši Zikovec) bo po datičem odmoru obiskal našo mesto in priredil dne 21. januarja koncert v mestnem gledališču.

1. Predavanje o Aheinih. V ponedeljek, dne 13. t. m. bo predaval v okviru prosvetnih večerov EPD v veliki dvorani Ljudske posodilnice s spremljevalnim skovitinskim orkestrom in pevskim zborom v Ljubljani g. Vinko Zer o Aheinih.

LIUBIJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA — začetek ob 20

Sobota, 11. januarja: Direktor Campa. Izven. Globoko znizane cene od 30 Din navzdol.

Nedelja, 12. januarja ob 15: Vesela božja pot. Izven. Znizane cene. — Ob 20: Stromakova jagnje. Izven. Znizane cene.

Ponedeljek, 13. januarja: Zaprti.

OPERA — začetek ob 20

Sobota, 11. januarja: Aida. Red B.

Nedelja, 12. januarja ob 15: Poljska kri. Izven. Globoko znizane cene od 30 Din navzdol. — Ob 20: Mamon. Izven. Globoko znizane cene od 30 Din navzdol.

Ponedeljek, 13. januarja: Plesni večer Katje Delakove. Izven. Znizane cene.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 11. januarja ob 20: Fest. Red C. Znizane cene. Zadržati.

Nedelja, 12. januarja ob 15: Majda. Znizane cene. — Ob 20: Beneška noč. Globoko znizane cene. Zadržati.

POZOR!

POZOR!

Izšlo je:

Dr. Mih. Opeka

DROBCI

62 petminutnih govorov

Naroča se v

JUGOSLOVANSKI KNJIGARNI

Cena Din 24.— in poštnina

Kulturni obzornik

Stelè: Monumenta

XIII. Miniaturno slikarstvo.

Izšel je poslednji snopič prvega zvezka slovenskega srednjeveškega slikarstva. Poleg običajnega slovenskega in francoskega teksta so dodane k zaključku naslovna stran, opazke, seznam slik, krajev, umetnikov, ikonografsko in stvarno kazalo.

Pri tej panogi slikarstva je upošteval avtor le one spomenike, ki so sigurno domače provenience. Od rokopisov, ki pridejo za nas v poštev, imamo v glavnem tri skupine. Prva je skupina stiskih rokopisov (nahajajočih se v drž. bibl. v Ljubljani in Dunaju), ki jih M. Kos na podlagi paleografske analize datira v drugo polovico XII. stol. in ki dopuščajo mnenje na več desetletij trajajočo cvetočo rokopisno in iluminatorsko delavnico v Stični. Vendar stilno ta delavnica ni bila povsem originalna, našle so se sorodstvene vezi z matično delavnico samostana Rein pri Gradcu, značaj ornamentike, ki je izvršena v perorisni tehniki, pa ustreza v glavnem tudi sodobnim salzburskim vzorcem.

V drugo skupino spadata rokopisa iz samostana Bistre, datirana v sredo in drugo polovico XIV. stol. (Cod. 2. in 33.). Prvega je spisal po naročilu priorja Hermana pisec Nicolaus. Stilistično je delo nekoliko zaostalo in okorno, gotski motivi se prepletajo še z romanskimi elementi, verjetno je, da se je posluževal pisar starejših vzorcev. Drugi rokopis se slogovno naslanja na prvega, izvršen pa je po francoskih predlogih.

V tretjo skupino spadajo rokopisi iz Kranja. L. 1412. je podaril župnik Koloman de Manswerd župni cerkvi rokopis Moralij sv. Gregorja, pisal pa jih je Jacobus dictus Chazpek l. 1410. Obenem je Misalom spada rokopis slogovno v čisto miniaturno šolo iz začetka XV. stol. Karl Oettinger pripisuje iluminatorsko delo neznaniemu slikarju nadvojvode Ernesta Železnega, ki je imel svojo delavnico v Wiener Neustadtu, ter ga označi z »Ernst

Nagy (hrvatsko) nove knjige o ilirizmu, F. Hešid Orlić-Mazuranić: Iz arhiva, »Kovačič zbornik Riša Velkomoravskega ter Voj. Molč poljsko knjigo T. Dobrowolskega Umetnost vojvodine Sleske. — Na kraju slede poročila o umrlih (Premerestein) ter društvene vesti centrale in podružnic.

To je bogata vsebina novih snopičev ter visoko kvalitativne revije v našem Marib

Milijonska škoda po povodnji

Nekako do srede tega tedna so na Francoskem silno naraščale vode, pač zaradi velikega deževja, ki je v teh letnih časih nekaj precej nenavadnega. Sredi tedna je deževje ne koliko prenehalo, toda vode so divjale še naprej. Zato tudi ni nobenega pravega pregleda o škodi, katero je povzročila povodenj. Vsekakor je škoda silno velika, saj je vodovje mnogokje podkopalo drage zgradbe.

V torek popoldne se je v poplavljenem ozemlju pri Cahorsu podrli hiša; k sreči se ni ponesrečilo nič ljudi. V Aptu se je sesedla kapelica, katero so lani predelali za kino-dvorano. Tudi v Angoulemu se je podrli stanovanjska hiša. Med razvalinami je obležal zakonski par, ki so ga le s težavo rešili.

Pri Gapu se je začela usedati zemlja. Veliki zemeljski plazovi so zasuli cesto med Serresom in La Valdromom 100 m na dolgo. Više gori v hribih so se sprožili zemeljski plazovi, ki se z njimi vali 10 milijonov kubičnih metrov zemlje.

Polotok Quiberon v francoski Bretagni je v nevarnosti, da bo odrezan od celine. La polotok je kakih 12 km dolg in 4 km širok. S celino je zvezan po 10 km dolgi ožini, ki je tako ozka, da ponekod po njej teče le železnica in pa avtomobilska cesta. Silni viharji v sredo po-

noči so vrgli na to ožino silne množice morske vode, katere je ožino marsikje docela razjedla in izpodkopala. Če viharji ne bodo prenehali, bo iz polotoka nastal otok. Polotok je znano francosko kopališče, ki ima 3500 prebivalcev. Quiberon je prastara bretonska trdnjava.

Medtem ko so druge vode v sredo nehale naraščati, je reka Loire še vedno naraščala. To pa zaradi tega, ker ob bretaunski obali divjajo veliki viharji, ki zadržujejo odtok vode v morje. Zaradi tega silno trpi mesto Nantes. Tovarniški del tega mesta je seslaj brez luči in elektrike, ker je voda razdrila električne transformatorje. Tudi greznice ne morejo prazniti in jih odpeljati, zaradi česar se gnojnice razliva in je nevarnost hudih bolezni.

Nad Nantesom se je podrli veliki viseči most pri Mont Jeanu. Zlasti pa so v Parizu v skrbeh za usodo 24 km dolgega nasipa, ki se pričinja nad Nantesom in na obeh straneh reke Loire varuje njeno obrežje. Če bo vodovje podrlo ta nasip, bo voda zagrnila 100.000 ha najbolj bogatih in najbolj dragocenih njiv, kar jih pozna Evropa. Tukaj rastejo tiste posebnosti, katere so v Bretagni, v Parizu in tudi drugod po svetu že pred sto leta dale največji sloves.

V Caraci so pokopali državnega predsednika amer. republike Venecuela, generala Juana Vicenta Gomeza, ki je 25 let stal na krmilu svoje domovine.

Konjenica v modernem vojskovanju

Nobena druga vrsta orožja se v svojem pomenu za boj ni tako spremenila kakor konjenica. Že od nekdaj je konjenica imela dvojno nalogo: prva njene naloge je bila opazovanje sovražnika, druga pa bojevat. V odločilni bitki v zvezi z drugimi četami. Čim bolj pa so bojujoče se armade rasle po moči in pridobivale po obseznosti ter čim bolj je vedno bolj izpopolnjeno orožje onemogočalo gibanje konjenice na bojišču, toliko bolj je pomembnost konjenice v boju padla, dokler se končno njena naloga ni omejevala le na opazovanje sovražnika. Se v 7-letni vojski je ponavadi konjenica v strnjenih vrstah odločila bitko. Cel v francosko-nemški vojski l. 1871, so Francozi s svojimi slovečimi konjeničnimi atakami dosegli priznanje vsega vojaškega sveta. Tudi v mirovnih manevrih je do svetovne vojske konjenica igrala še vedno veliko vlogo. Cel ob začetku svetovne vojske so jo tu in tam še porabljali za napad. Splošno pa se konjenik, razen na patrolji, ni več boril na konju, ampak je moral stopiti s konja in se boriti kot pešec, dokler vojskovanje v strelskih jarkih ni popolnoma preprečilo uporabe konjenikov.

Vojaški krogi si nikakor niso še na jasnem, ali in v koliko bo še dandanes mogoče uporabljati konjenico na evropskih bojiščih. Pri tem tudi zagovorniki konjenice nikakor ne mislijo več na strune konjenične napade, ampak le na to, da bo konjenik v boju moral skočiti s konja ter se v kritju bojevati kot pešec in pa da bo konjenik marsikje še zelo primeren za patroljo. Vsekakor bi bilo zgrešeno, kar trdijo nekateri, ki pravijo: »Konjenice ne potrebujemo več, saj se bo poslej vsaka vojska vojevala v strelskih jarkih.«

To pa prav za prav ni res. Strelski jarki in tako zvane stojce vojskovanje je le skvarjen način vojskovanja, kateri vojsko neprimerno podaljša in vsako odločitev s pomočjo boljše strategije, izobrazbe in oboroževanja onemogoča. Zato si bo vsak poveljnik prizadeval, da bi v bodoče preprečil, da bi fronte ostale, ampak bo skušal doseči odločitev v tako zvanem premikajočem se vojskovanju, kjer bodo seveda oklopni vozovi igrali veliko vlogo. Toda tudi motorizirano orožje, lahki bojni in oklopni vozovi, avtomobilisti in letalci ne bodo vselej mogli izpolniti nalog, katere je doslej izvrševala konjenica. Od rešitve tega vprašanja je vsekakor odvisno, ali bodo posamezne armade še ohranile konjenico in v koliki meri.

V potrditev tega vprašanja je treba poudariti tole: Večji konjenični oddelki, ojačeni z lahkim topništvom in težkimi strojnimi ali z motorji, so brez dvoma zelo okretni ter zaradi tega bolj sposobni za posebne bojne naloge, kakor pa druge vrste čet. Te posebne naloge pa so zunaj odločilnega bojišča in zahtevajo poseben način vojskovanja. Take naloge so na primer, če je treba umikajočega se sovražnika zasledovati in ga na begu ovirati toliko časa, dokler ne pride pehota, če je treba tuintam pri umiku braniti posamezne odseke ali pa varovati krila svojih čet. Za take konjenične boje pa ni pripravno vsako ozemlje. Konjenica se bo obnesla le v takih krajih, kjer je dovolj naravnih obrambnih odsekov, višin in gozdov, kateri konjenici omogočajo, da ne nadomaga z ognjem napade ter ravno tako naglo zopet skrivaj izgine. Za napadalne in tudi opazovalne naloge bo včasih treba bojno silo večjih konjeničnih enot okrepiti z lahkiimi avtomobili in z motoriziranimi obrambnimi topi. Je pa na drugi strani seveda tudi res, da konji konjenice v boju s strelnim orožjem vendarle nekoliko ovirajo. Da postane konjenica dovolj okretna, mora velik del moštva na varnem varovati

konje za fronto. To je v škodo bojni sili strelske čete. V odločilnem boju bodo sami oklopni oddelki z lahkiimi srednjimi in tudi težkimi oklopnimi avtomobili s svojo veliko naglico in udarno silo konjenične oddelke daleč nadkriljevali, saj si tudi bi bili konjenični oddelki najmoderneje oboroženi.

V opazovanju sovražnika na daleč v strateške namene, bo konjenično opazovanje najbrže postalo nepotrebno. To pa zaradi zelo velikih razdalj, katere motorizirani oddelki mnogo hitreje zmorejo, kakor pa konjenica. Pomisliti pa je tudi treba, da je včasih točno opazovanje mogoče le po hudih bojih s sovražnimi varovalnimi četami. Tu bodo vsekakor lahki oklopni oddelki v sodelovanju z letalci svojo nalogo točneje in hitreje izvršili. Zlasti pa bodo letalci lahko sovražnikovo gibanje tudi za njegovim hrbtom opazovali. Drugače pa je, če je treba sovražnika od blizu in med bojem opazovati. V tem primeru je treba ozemlje dobera pregledati in ugotoviti ali je kak gozdič, ali kak vrh zaseden, kako močno je zaseden, kako so razporejeni sovražni oddelki, kako je razporejena sovražna kolona, ki prihaja nasproti, kako močni so njeni deli in kedar bo kak kraj od sovražnika dosežen. Za taka opazovanja pa je najbolj sposoben konjenik, razen nraga kvečjemu še motociklisti. Pa tudi motociklisti navaden konjenik v svoji okretnosti zunaj ceste daleč presega. Konjenik more opazovanje izvršiti na vsakem ozemlju, ko pade mrak, docela prenela delovanje letalskih opazovalcev. Tudi oklopni vozovi ne zmorejo več toliko. Zato je ravno ponoči, zlasti pa v mraku opazovanje po konjenici važno.

Že zaradi natančnega opazovanja konjenica tudi v bodočih vojskah ne bo ostala brez važnosti. Zato je tudi nobena armada doslej ni odpravila, čeprav so vse države zaradi oklopnih avtomobilov konjenico močno zmanjšale.

Bruno Hauptmann ne bo usmrčen 14. t. m. Vložil je prošnjo za pomilostitev, katero bo sodišče obravnavalo te dni. Z ozirom na to je guverner države New Jersey ukrenil, da se usmrnitev odgodi na poznejši čas.

Kitajska mladina demonstrira proti Japonski. Prizadevanja Japoncev, da bi severne kitajske dežele odtrgali od Kitajske, so kitajsko mladino tako razburila, da povsod demonstrirajo proti Japoncem. Na naši sliki vidimo demonstracijo kitajskih dijakov v mednar. četrti Saughaja.

Čudeži v Lurdu

Kakor poročajo pariški listi, je medicinski urad v Lurdu izdal za l. 1934. najnovejša poročila o čudežnih ozdravljenjih.

Medicinski urad v Lurdu je nenavadno predviden pri presojanju raznih ozdravljenj ter vsak posamezni slučaj najvestneje preišče. Vsi zdravniki, ki potujejo skozi Lurd, so povabljeni k sejam tega urada, da tam sprašujejo, zahtevajo pojasnil ter navajajo tudi svoje pomisleke proti čudežnim ozdravljenjem. Ta zdravniški urad svojo odločitev o vprašanju, ali je kaka ozdravitev bila res nadnaravna, odda šele po preteku enega leta, ko so se strokovnjaki preprčili, da je ozdravljenje samo od sebe in ne nadnaravno nastopilo ob obisku lurske votline po uporabi lurske vode, ter da je to ozdravljenje 12

mesecev neprestano trajalo.

Veliko zanimanje mednarodnih zdravnikov za lurska ozdravljenja se kaže v vedno rastočem številu tamkajšnjega zdravniškega društva. Sedaj je v tem zdravniškem društvu včlanjenih 2063 zdravnikov iz najrazličnejših dežel sveta. Predsednik medicinskega urada v Lurdu, ki je pravkar izdal poročilo za l. 1934 podpisal s svojim imenom, izjavlja, da so l. 1933. zdravniki sistematično preiskali 88 bolnikov izmed katerih so mogli ugotoviti, da jih je 14 še po preteku enega leta bilo popolnoma zdravih. Pri drugih 74 bolnikih iz l. 1933., ki so tudi ozdraveli, pa zdravniki niso bili soglasnega mnenja, zato teh 74 slučajev ne prištevajo med nadnaravne ozdravitve.

Italijani priznavajo Abesincem

V italijanskem časopisu je zbudil zanimanje neki članek znanega vojnega zgodovinarja in publicista Aldo Valoria, v katerem pisatelj podrobno razčlenjuje poslednje dogodke na abesinski fronti.

Posebno tehtnost pripisuje Aldo Valori zadnji bitki pri Addi Abiju, ki je nekaj ključ do Makale in važnih karavanskih cest proti Addi in Aksumu. Omenjajoč potek te bitke piše poudarja, da Abesinci v nji niso pokazali zgolj velike delavnosti, marveč tudi globoko premišljeno strategijo. Ta nepričakovani manever desnega abesinskega krila imenuje Valori brez pridržkov genialen.

V nadaljnjem delu svojega članka izraža pisec mnenje, da so abesinski vojni načrti nedvomno izdelani s sodelovanjem dobro izkušenih belih častnikov. Etiopske čete, ki jih vodijo preizkušeni beli poveljniki, so mnogo hujši sovražniki od belih vojsčakov. Ker so bili Italijani skoz in skoz obvladani od sugestije, da njihov nasprotnik stoji na zelo nizkem nivoju med spretnosti, je vrhovno laško poveljstvo vse

do najnovejšega časa zamudilo uporabiti na frontah odgovorne in umetne vojne metode. Abesinska vojna ni nikakršna kolonialna akcija zoper kako divje afriško pleme marveč strategična operacija zoper enakovrednega nasprotnika.

Nadalje Valori razmotriva angleško politiko nasproti Italiji. Po njegovem mnenju so bile velikanske angleške vojne dobave Abesiniji zadnje mesece odločilnega pomena. Kljub temu, da se Anglija dobro zaveda, kakšna nevarnost preti evropskim interesom v Afriki, če bo afriško napol divje ljudstvo dobro oboroženo, je angleška zavist nasproti Italijanom vendarle tako velika, da se je Anglija ne glede na lastno škodo odločila pomagati Abesincem.

Za podkrepitev te svoje teze navaja Valori besedilo uvodnega članka angleškega lista »Sunday Times«, ki se v dobesednem prevodu glasi: »Sankeije vodijo s svojim končnim učinkom do popolnega zloma Italije, a Abesinci imajo med tem nalogo, da nadaljujejo vojno.«

„SLOVENEČ“ pred 60 leti:

v torek, 11. januarja 1876.

Vnanje države. V Srbiji se nekaj kuha in skupščina čez božične praznike ne praznuje. Meseca marca se bode najbrže vnelo na vseh straneh. Istok, list sedanje vlade, je za vojsko ves vnet in piše: »Ni je moči, ki bi na pomlad Srbijo in Črno goro odvrnila od vojske.« Pa tudi Turška se pripravlja na boj in hoče neki oborožiti Tartare in Čerkese, ki so se naselili v Bulgariji, ter te krute divjake postaviti na mejo srbsko.

Pruske gosposke so pričele preiskavo proti mogušskemu škofu Kettelerju in njegovemu tajniku dr. Raichu, češ, da se je pregrešil zoper postavo o nastavljanju duhovnikov.

Domače novice. (Slovensko gledališče.) — Burka »Cevljarska učenca« je v četrtek napolnila razen lož vse prostore, ... le škoda pri vsem tem, da so naapevi na tako nizki stopinji, kakor vsi oni, ki se na Dunaji po ulicah slišijo, — rekel bi naravnost: trivijalni.

(Nemško gledališče) se še zmiraj maje. Zdravniki tega bolnika, neki komitē, so sklenili držati ga na nogah, dokler bode trajala podpora, ki se ima po mestu nabirati, in pa dohodki predstavi. Tudi hoče ta komitē ob nedeljah in praznikih, kedar se zvečer slovenski igra, dati popoldne predstave, v kar pa »dramatično društvo« ne bo privolilo. Kje je zdaj nemčurski kapital?

Takole razpošiljajo mlade leve iz zoološkega vrta v Lipskem po svetu.

V rokah ameriških razbojnikov

Pred kratkim so ameriški razbojniki odpeljali sina predilniškega kralja Milneja. Mladi Milne je 24 let star. V ujetništvu se mu je takole godilo:

Ko so razbojniki ugrabili sina, so zahtevali od očeta 50.000 dolarjev odkupnine. Stari Milne pa ni hotel plačati, ampak je pismo takoj izročil policiji, katera je začela zasledovati razbojnike. Ti so naglo pobegnili iz Njujorka, zavečajoč se, da bi jih v Njujorku policija kmalu imela. Toda policija jim je bila za petami. Da se rešijo, so blizu mesta Doyleston vrgli iz avtomobila ujetega Milneja, kateri je obležal v nekem jarku. Tam so ga našli čez nekaj časa vsega izčrpanega. Bil je tako shujšan in sestradan, da ga niso mogli zaslišavati, ampak so ga oddali v bolnišnico. Šele čez nekaj časa je mogel povedati, da so mu v teku enega tedna roparji dali 34 injekcij, da je spal. Zato se tudi nič več ne spominja, kdo in kakšni so roparji. Trajalo bo še več tednov, preden si bo Milne opomogel.

»Ali imate kakšno razglednico te hiše? Rad bi jo poslal svoji ženi ter svoje okno s križcem zaznamoval.«

najnovija serija za 1936!

DARLING

VILA

SUPER 36

Standard Radio

Zastopstva v vseh večjih krajih.

Jugoslavensko Standard Electric Company a. d.

Beograd
Kralja Aleksandra 17

Mali oglasi

Prireditve

Kavarna Stritar
Vsak večer koncert. Salski orkester. V soboto in nedeljo do štirih zjutraj odprto. (p)

Službe iščejo

Uradnica
z večletno prakso, vešča knjigovodstva, slovenske, nemške in srbohrvatske korespondence ter vseh ostalih pisarniških del - išče primerno službo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 391. (a)

Službo dobe

Zastopnika (-co)
za Ljubljano in okolico, agilnega, resnega, mlajšo moč, išče dalmatinska trdka eksporta svežega cvetja, največ nageljnov. Priporočljivo je, da ima na razpolago malo klet za shrambo cvetja. Zavežena garancija za zaupano blago 3000 Din. Osiurran pripadajoč, dober za službe. Ponudbe z referencami pod 42.378 na Publicitas, Zagreb. (b)

Denar

Posojila
na vložne knjižice daje Slovenska banka. Ljubljana. Krekov trg 10.

Hranilne knjižice
Posojilnice v Dobropoljah kupim po kurzni ceni. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod zn. »Plačam takoj« 362. (d)

Knjižice

Združne zveze do 300 tisoč Din se prodajo najboljšemu ponudniku. Ponudbe je poslati upravi »Slovenca« pod »Posojilnica« 363. (d)

Hranilne knjižice

Združne gospodarske in ljubljanske kreditne banke, kakor tudi vseh mestnih (občinskih) hranilnic kupimo. Gotovina takoj.

Bančno kom. zavod, Maribor.

Za odgovor 3 Din znamk.

Pohištvo

Nabava pohištva!
Zmerne cene. Preden se odločite, ogledajte moderne izdelke oprem Egidij in Korel Erjavec, Brod, poleg tacevkega mostu — St. Vid nad Ljubljano. (s)

Vnajem

ODDAJO:
Stara pekarna
dobro idoča, se odda na prometnem kraju v Ljubljani. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 310. n

Kupimo

Vsakovrstno
zlato kupuje
po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3.

Posestva

Posestvo

pol ure od Novega mesta, ob državni cesti, nasproti šole, v lepi legi, ugodno napredaj. Hiša, bivša gostilna, z vrtom in velikim dvoriščem, pripravna za trgovino ali drugo obrt, in 30.000 m² zemljišča. — Proda se tudi samo hiša z gospodarskim poslopiem. Natančna pojasnila daje Anton Kušljan, gostilničar, Novo mesto. (p)

Prodamo

Ce avto svoj stari prodajalci motorja bi znebil se rad, hrz kupcev ti mnogo prihrani Slovenec najmanjši inserat

Vsa zimska oblačila
smo znižali 10—15%. Anton in Vladimir Presker, Sv. Petra cesta 14. (l)

Sladko seno

prima, 3 vagona, napredaj. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod 356. (l)

Dražba

Radi opustitve gostilne se bo dne 13. in 14. januarja ob 9 zjutraj začela prostovoljna dražba hotelskega in gostilničarskega inventarja. Razprodala se bo tudi vsa zalogla priznanih zlahtnih vin s posodo vred. Kajfež, Florijanska ulica 4. (l)

Riube, prti, brisače
Robert Goli
Ljubljana, Selenburgova 3.

12. zvezek VELIKEGA HERDERJA

ie tu! V petih letih je bil ustvarjen ta veliki nemški leksikon

12 zvezkov 1 atlas
180.000 pojasnil v tekstu nad 20.000 slik

Naročite pri najbližji knjigarni 40 strani obsegajoči prospekt »Brücke ins Leben«, ki Vam ga dopošljejo zastoj in brezobvezno.

Naročilnica

Podpisani prosim, da mi založništvo HERDER, FREIBURG im BREISGAU brezplačno pošlje potom knjigarne

prospekt »Brücke ins Leben«

točen naslov:

Dražba hiše z velikim vrtom

V četrtek, dne 16. januarja 1936 ob 11 dopoldne se bo prodala pri sresnem sodišču v Ljubljani, soba št. 16, na prisilni javni dražbi Pelčeva hiša z vrtom v Ljubljani (vogal Kolečijske ul. 8 in Zeljarske ul. 1). Cenilna vrednost 410.000 Din, najnižji ponudek 205.000 Din. Kavcija 41.000 Din.

Tinčkove in Tončkove prigode

224.
Znotraj in zunaj obzidja.

»Pojdimo zdaj v zakladnico!« jih je povabila kraljica in dostavila: »Dražba je razen mene še ni prestopila človeška noga.«
Tege si naši znanci kakopak niso pustili dvakrat reči. Besedi »zakladnica« in »zlato« imata pač že odnekaj prečudno lep in zapeljiv zvok za človeško uho...
Vodstvo ekspedicije je topot prevzel Muki, ki je — kakor se lahko pričate na lastne oči — srečno kljuboval vsem nevarnostim in spet živ in zdrav stopil na junaški mejdan.

Medtem, ko so naši znanci korakali k zakladnici, pa so se zunaj zidovja začeli spet zbirati nezadovoljni Pigmejci. Njihov mali voditelj ni izgubljaj časa. Na vse kriplje je mihal z jezičkom in ščuval k uporu: »Najprej nam jo je kraljica zagodla s temi tremi dečki, zdaj je pa še tega starega kapitana in mornarja vzela v zaščito. Dol z njo! Državljani, terjajmo svojo pravico! Naskočimo grad!«
»Živel govornik!« so navdušeno zakričali uporniki in eden izmed Pigmejcev je kar koj poskusil, če je rezilo njegovega meča še dovolj ostro za kraljičin vrat...

Franz Joseph Schneider: 4

Cesta brezbožnih

Tedaj mu je iztrgala zadnje potrpljenje in kot bi zlomil železno oviro, je rekel določno: »Pa bi pač šlo!« Toda potem je vendar spet postal zamišljen in je molčal.
»Kako bi pa šlo?« je vprašala, ker je postala radovedna.
Zmajal je z glavo, postalo mu je žal svoje namere.
»Ah, pusti, saj ni nič!« je rekel odvratajoče.
»Kaj pa je bilo, Stanko?« je poizvedovala.
»Ah, v naši veži bosta dve sobi prosti, pa...« ni dogovoril.
Tedaj so se ji zasvetile oči, njena nič sluteča usta so srečno rekla: »Potem jih vendar vzemi, Stanko!«
Ko je to veselo izrekla, se je opogumil. Za trenotek se je zdela, da se je v nekaj globoko zamislil. »Saj bo res treba kaj storiti. Kaj pa je treba vprašati ljudi,« je zamrmral predse. Njegov odpor je bil zlomljen. Načrt, ki ga poprej ni mogel domisliti, je bil narejen. Navdušeno je pripovedoval: »Sin teh, pri katerih sem na hrani, se je sprl s svojim starim, zdaj se bo izselil s svojo nevesto! Marija se mu je smehljala: »S svojo ženo,« si hotel reči.
Tedaj je zardel, zalotil se je pri odkritosti, v katero je med govorjenjem skoraj zapeljal. Približno je po pravil: »S svojo ženo!«
»Stanko,« je omenila skoraj preprosto kakor otrok, »pa saj se bomo gotovo spet spravili! Saj ne bo mogel iti od očeta in matere v prepiru!«
Stanko je le globoko vzdihnil. Taka je torej bila, tako čista in tako zvesta. In iz podrtije njegovih pod kvarnim vplivom zmedenih pojmov je vstal občutek odgovornosti. Ne, radi svojega hrepenenja, radi svoje strasti ni smel nič slutečega iz-

vabiti v to okolico, ki se mu je zazdela zdaj spričo njene nepokvarjenosti kot izvržek človeštva.
Videla je, da je bil globoko zamišljen, pa ni slutila, kako se je bojeval s seboj. »Stanko, če je le mogoče!« mu je prigovarjala.
Težko je vzdihnil in omenil: »Ne, tja vendar ne boš mogla iti!«
»Jaz, Stanko?« Poudarila je »jaz« močno, skoro užaljeno, kot bi je prav ne poznal. »Zakaj pa ne?«
»Tam je — je —« ustavil se je in se hotel izogniti resnici. »Delavska četrt je!« Srečno je izrekel prvi namig.
Tedaj ga je skozi somrak široko pogledala. »Stanko, zakaj zmeraj govoriš o delu in delavcih, kot o nečem izobčenem? Kaj jaz ne delam? Saj morajo vsi ljudje delati, najsi že karkoli, da imajo pravico do kruha in življenja!« Njen glas je bil čisto resen.
»Tako mogoče ti misliš, Marija, toda drugi?« je omenil. V resnici pa ga to vprašanje trenutno ni prevzemalo. »Stanko, saj tako mislijo vsi pametni ljudje!«
In pogledal si je za trenotek globoko v dušo. Da, ona ima prav in on napak, ko je doslej revno, v kateri je živel, porabljal kot socialno obtožbo, da jo je v vsakdanjih razgovorih in pregovarjanjih kazal svetu. To je bil stan, v katerem so se znašli ljudje njegove okolice, ki ga ni delo ponižalo, ampak? Iskal je oznake. Oči so se mu počasi odprle. Sramoval se je samega sebe. Stan reve, ki so si jo sami izbrali in sami zakrivali. Skušal se je rešiti iz zmedenih pojmov: Ko je pred šestimi leti osirotel kot osemnajstleten mladenič, ko je pravkar dokončal praktično učenje, je prišel za podnajemnika h kurjaču Trnuliču v hišo, v kateri je zdaj živel. S prilagodljivo sposobnostjo mladine se je kmalu pridružil po navadi hišnih stanovalcev vsem družinam najemniške hiše. Tukaj se je udomačil, kajti njihov način življenja je bil popolnoma nepriljen, posebno v moralni smeri. Tako je pod temi strupenimi vplivi hitro pozabil vzgojo svojih revnih, pa dobrih staršev, ki so prišli od vzhoda. Med premišljevanjem je še enkrat imenoval predse

pravkar najdeno oznako: »Stan reve.« Zdal je jasno videl. Ob ljubljenci so se mu odprle oči... Podlaga tega stanu je bila lenoba žensk. Iz nje je zrasla nezadovoljnost moških, pokvarjenost otrok in hiše. Zjedala se je okrog po cesti, premagala je stanovanje za stanovanjem, hišo za hišo. Lagodnost je nalezljiva. In umazanost in pokvarjenost si izposodita videz revščine, da bi si zagotovili človeško sočutje. Najdeta pa zaničevanje in si s tem nakopičeta zagrenjenost.
Marija ni nič slutila o poti njegovih misli in je nič hudega sluteč rekla:
»Kaj premišljuješ, Stanko?«
»Kako naj bi šlo,« je omenil zmajevaje z glavo.
»Saj sem ti rekla, če je mogoče, potem vzemi stanovanje!« ga je vzpodbujala.
»Iz lepe hiše, s čedne ceste boš šla?«
Tedaj ga je igrave udarila po licu in se nasmešnila. »Toda, Stanko, si bova že prijetno uredila!«
»Vse je tako sivo, tako revno, tako — tako umazano!« je tedaj omenil.
»Saj bova sama zase, za naju bom že oredila!«
»Sama zase?« Smehtljaj se je vase. Te pravice v njegovi hiši niso poznali.
Tu so si med seboj drug drugemu delali družbo, dokler niso postali nadležni, se danes prepirali, jutri se spet spravljali. Drug drugemu so pripadali, prepuščeni samemu sebi.
Stanko je objel Marijo z močnimi rokami okrog pasu, ker je v veži postalo temno. Nič več ni videla njegovega dvomečega obraza. »Marija, biti sama zase v tej hiši, to bo težko, tu je povsod vsakemu prost dohod!«
»Mar je to kaj, Stanko?« Se nikoli se nisem z nobenim človekom prepirala, še nikoli v svojem življenju,« je priznala.
Zdal mu je bilo hudo ob mislih na ljudi, med katere jo je hotel peljati.
»Vendar ne gre, Marija!« Njegov glas je bil čisto hripav. Jeza nad usodo je vstajala v njem.
»Rajši si bom vzel prosilo in bom šel iskat stanovanje, dokler — dokler — —!«

Ko ga je videla tako obupanega, ga je mehko pobožala po licih. »Stanko, poskusila bova. Saj ni za vselej, saj danes ali jutri bova našla kaj drugega. Se bom že živela v vse!«
In ko jo je videl tako pogumno, je spet sam sebi začel lagati, postal je vesel. »Kaj so nam končno tudi mar oni? Svoja vrata bova zaprla!« In potem sta spet navdušeno delala načrte o sreči lastnega doma.
4.
Pri naslednjem sestaniku ji je lahko določno povedal: »Stanovanje je pripravljeno. Da si je prihranil stroške, so mu delavski tovariši pomagali pri ureditvi.
Kot skrivnost je potegnil ključ iz žepa in pozvonil z njim. Široko je odprla oči. Lasten dom, lastno ognjišče. Solze so ji tekale po licih. Z obema rokama je objela ljubega in mu pokazala vse svoje hrepenenje.
Kot otroci, ki govorijo o prazniku, sta določila poročni dan.
Nenadno ga je Marija spustila in rekla skrivnostno: »Čakaj, Stanko, nekaj imam za najino novostanovanje, vzeli boste s seboj!« Pustila ga je in pohitela po stopnicah navzgor, prinesla neki predmet, zavil v siv papir in ga položila v Stankovo naročje. Previdno je tipal in se prestrašil: Križ. Bila je kot otrok, ko je pojasnila: »Se od doma ga imam. Le počakaj, tudi kos kruha je zraven!«
Njegov obraz je postal ugičajoč: »Ne veš, kaj to pomeni?« je radovedno vprašala. Potem je takoj spet vneto nadaljevala: »To je pobožna navada. Kaj je ne poznaš? Če pojdeva v nov dom, bova morala najprej prinesiti vanj križ in kos kruha. Križ, da bo Bog vladal v hiši, in kruh — saj si lahko misliš — da nikoli ne bo pošel!« Med govorjenjem je odvila papir. Stankove oči so strmele v resni obraz Križanega in njegove roke so otipavale trdi les. Po dolgih letih ga je prvič srečal. Zapri je oči.
»Kaj ni lep?« je vprašala hitro in navdušeno govoreč. »Na roke izrezljan. Le potipaj trnjevo krono, kako je dobro izdelana in kako ostro!«